

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GRUNDTVIGS HØJSKOLE

FREDERIKSBORG
1939

INDHOLDSFORTEGNELSE

MARGRETHE CHRISTIANSEN: Vor Opgave	3
C. P. O. CHRISTIANSEN: Fred paa Jord og i Menneskene en god Vilje.....	9
ELSE LINDBERG: Finland i Kamp	14
KERTTU SIHVONEN: Vå största Kärlek	16
VAGN CHRISTENSEN: Lingiaden.....	17
EVA HAUGAARD: Paa Vej til Lingiaden.....	22
ENOCH INGERS: Den svenska flaggan	24
CARL GULDAGGER: Saga-Folket	27
LAURA HALKJÆR KRISTENSEN: Med fire Frederiksborgere paa Island.....	29
EDWIN JUHRE: Nynorsk Rejsning.....	33
ALBERT HAUGSAND: Om det norske og det troldske	40
NORDISKE BREVE fra Kitty Hansen og Kirsten Aarøe	41
VINTERSKOLEN 1938-39.....	47
SOMMERKOLEN 1939	52
EFTERAARETS STORE KURSUS.....	57
ELEV MØDET SOMMEREN 1939	58
SMAA MEDDELELSER.....	60
TIL MEDLEMMERNE AF ELEVFORENINGEN	62
ELEVLISTER.....	63

TEGNINGER

Slangerup Kirke	4	Monumentet o. Grønlandsfarerne:	
Vignet	8	Mylius-Eriksen, Hagen, Grønlund	42
Oltidsgrav — Trollesmindes Mark....	9	Bathing af haardt Brød — Sverige...	43
Skolens Mærke	13	„Havkrukker“	45
Skærgaardsfjord, Sverige.....	14	„Sommervilla“ i Vejers.....	46
Vignet	16	Ud paa Fangst — Grønland.....	47
Lingiade-Mærket	17	Præstevangen v. Hillerød.....	51
Mindesten over Ling.....	22	Den gamle Amtstue, Hillerød.....	52
Fra Seljør — Norge.....	24	Vignet	57
Vignet	26	Do.	59
Islandsk Bondegaard	27	En lille Grønlænderpige.....	59
Vignet	31	I Middagssolen	62
Nidaros Domen	32	Svensk Vandmølle	66
Grønlands Apostel	39	Sct. Johannes Figur i Nidaros Domen	
Fra Nord-Sverige	40	Omslagets 3. Side	

Vignet Side 8 er af K. Kongstad. De øvrige Tegninger er udført af Jens Hedegaard. Tegningerne Side 4, 9, 24, 31, 45, 46, 51, 52, 57, 59 og 62 er originale. Resten er tegnet efter fotografiske Reproduktioner. Clicheerne er fra F. Hendriksens Reproduktions-Atelier, København.

*Lhr. Petersen, jæn Holmark.
"Datüm"
nr Bredgik.*

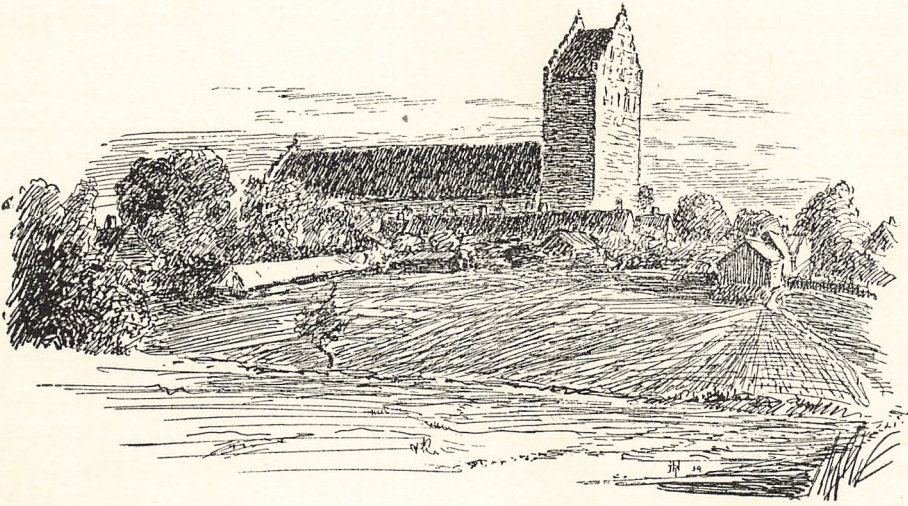
GRUNDTVIGS HØJSKOLE

FREDERIKSBORG 1939

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
UNDER REDAKTION AF
HANS HANSEN, KNUD MADSEN,
C. P. O. CHRISTIANSEN

FREDERIKSBORG AMTS AVIS' BOGTRYKKERI

VOR OPGAVE

NAAR vi i Dag har det sidste Møde under denne Vinterskole, har jeg Lyst til at samle Tankerne om det Arbejde, som gøres her. Det bliver at tale om os selv. Og som Digteren siger: at digte, det er at holde Dommedag over sig selv — at holde en Tale om Højskolens Arbejde bliver ogsaa at holde Dommedag over os selv. Men naar vi for Alvor ser til Bunds i Tingene, bliver det samtidig en Tale om, hvad hvert enkelt Hjem har behov. Her har været et Hjem for Eleverne og for os i Vinter, og vi trænger til det samme som et Hjem, for at Liv og Arbejde her kan lykkes.

Naar der dannes en Familie, knyttes et Ægteskab, hvori der fødes Børn, burde det altid være ud fra et Mod paa Livet, en Tro til, at selve Livets Gave overstraalet og overvinder alle Livets Vanskeligheder. Hvis det er saadan, bliver det godt at vokse op i dette Hjem.

For Højskolen er det en Betingelse. Den Skole, som ikke har det saadan, er enten ingen Højskole, men blot en Oplysningsanstalt, eller ogsaa sygner den hen og dør. Det er en Livsbetingelse for en Højskole, at dens Lærere er Mennesker, der siger Ja til Livet af hele deres Overbevisning, og som derfor kan meddele andre dette Livssyn, saa det bliver til Hjælp for dem.

Den Erfaring kan man vel kun have, naar man har et Liv bag sig? Det er meget forskelligt. Den ældre Lærers Ja er ofte det dybeste, for det udspringer fra, hvad der er hans Resultat, naar han er kommet igennem Livets Vanskeligheder og Modgang. Hvis der er Kraft i hans Ord, da er det fordi, det er blevet et Kald for ham at forkynde denne Livs-

erfaring, at selve Livets Gave er saa rig, at vi selv i de sværeste Tider kan takke for det.

Den unge Lærer vil i Reglen komme fra en Livskreds, som har denne Erfaring. Saadan var det i hans Hjem, og derfor ser han det ogsaa. Eller han er kommet udefra og har mødt denne positive Indstilling og vælger at leve i den, fordi han forstaar, at den giver Mulighed for en rig Udfoldelse. Han kan ikke undvære den, efter at han har mødt den. Og dette kan undertiden betyde endnu mere for Eleverne end den ældres Vidnesbyrd. Denne Indstilling overfor Livet er nødvendig, hvis man vil være Ungdommen til Hjælp.

Naar man er ung, ikke blot af Aar, men af Sind, har man Haab foran sig. Det kan se nok saa mørkt ud, saa føler man dog Kraften svulme i sig, som maa bruges. I husker Erik den Røde. Naar han skal bedømme en Mand, spørger han, om der er den rette Ungdom i ham: Har han den Utilfredshed i Sindet, som ikke skaber Surhed, men tvinger en til et stadigt Arbejdstag fremad? Har han en ukuelig Drift mod det ukendte, og er denne Længsel saa stærkt, at den lader ham vælge de ublide Kaar i Kampeg med Naturmagterne? Har han det, da er han i Stand til at skabe et nyt Land.

Naar man er ung, mærker man, man har Stoffet i sig, og det giver Haab fremad.

Man kan have en flegmatisk Tro paa, at det gaar jo nok for dette Slægtled som for alle de foregaaende, man kommer jo nok igennem sin Tid. — Men det er ikke nok. Hvis man duer som Ungdomslærer, maa man søge i hver enkelts Øjne og tro paa de gode Muligheders Sejr i hvert enkelt Menneske. Man maa haabe og tro saa stærkt, at det bliver en Magt. Vi har den Opgave at opfange hos hver enkelt, hvilke Muligheder der ligger i Sindet, og at fastholde og støtte dem.

Naar man tror paa, at det gode er stærkere end det onde, det lyse stærkere end det mørke — og det gør man, hvis man tror paa Gud, da bliver Magten og Sandheden i Verden alt, hvad der tjener Livet. Vort Arbejde skal i stort og smaat tjene Livet.

Hvor højt kan denne ungdommelige Tro paa Fremtiden føre Mennesker? Husker I Legenden om ham, som vilde tjene den stærkeste og som bar Christus gennem Floden?

Christoforus — det er et højt Billede for den enkelte unge. Ja, men vi Ungdomslærere kan ikke sætte det lavere. Vi tror, at hvert enkelt Menneske har i sig Mulighed for at tjene den højeste, at gøre et dygtigt Arbejde med et saadant Sind, at han selv udvikles og renses derved.

Vi kan vel ikke alle komme til at tjene det højeste direkte. Vi kan ikke blive Munke og Nonner og Præster allesammen. Nej, men i Luthers

Menighed er alle Præster, d. v. s., at det daglige Arbejde er helligt, naar det gøres med det rette Sind, — men at det daglige Arbejde ikke er nok. Vi maa tage vort Medansvar for det aandelige Liv, som leves i vor Kreds. At bære Christus, betyder omsat i vort Sprog, at gøre vort da lige Arbejde saa godt som vi evner og saadan, at det tjener andre, og at bekende, ogsaa for at hjælpe andre dermed, at Kraften til det faar jeg i min Tro.

Vi maa tro paa, at vort Folk har Kræfter, som giver det sin Opgave mellem de andre Folk. Vi maa ogsaa tro, at hvert enkelt Menneske er den store Mulighed. Vi maa tro paa Folket som et Fællesskab, der ikke holdes sammen af Ensretning, men som bestaar af alle de enkelte Mennesker, som frivilligt bøjer deres Vilje ind under Fællesskabet.

Opgaven begynder med os selv: at vi Lærere kan bøje os ind under Skolens Enhed: at hver Lærers særlige Fag kan udføres solidt og grundigt, og hjælpe Eleverne frem mod Selvarbejde, men bøjet ind under Skolens Enhed: at al Oplysning skal tjene Livet. Det er ikke nok at kaste Lys over Livet, der skal ogsaa være den Varme, som kun kommer af, at man elsker Livet og takker for det.

Paa en saadan Skole kommer det mere an paa, hvad vi er, end paa, hvad vi siger. Meningen er, at vi alle skal opleve et Samliv om Værdier — endnu mere, end at vi lærer noget. At det kan være et stort Hjem — for det er Hjemmets Hemmelighed, at der opdrages vi og oplæres igennem Samlivet mellem store og smaa om alt, hvad Livet byder af Sorg og Glæde. — Men er dette ikke alt for rosenrødt? Er det ikke, som Folk siger, at paa Højskolen ser vi kun Søndagssiden af Livet?

Aa nej, men vor Opgave er, at Søndagssiden maa sejre i den Spænding, som udgør selve Livet. Det er denne Spænding, som gør Højskolens Arbejde paakrævet. Jo voldsommere Spænding i Livet, jo mere paakrævet er Højskolens Arbejde til Klaring og Forstaaelse af denne Spænding. Det er, som om Ordet „Spænding“ er Øjeblikkets Ord.

Til Nordens Husmoderdag forleden skrev Biskop Rosendahl et Brev til Nordens Husmødre, hvor han betegnede det som det særlige ved Husmoderens Gerning, at hun staar i Spændingen mellem det store og det smaa. Som Mor kommer hun Livet selv nærmere end nogen anden, — og derfor kan hun være Livet i Huset — men hun skal ogsaa sørge for, at alle Smaating bliver gjort og gjort hver Dag. Denne Spænding mellem de to Yderligheder skulde være det særlige for Kvinden.

Det slog mig saa stærkt, fordi jeg den foregaaende Eftermiddag gik en Tur ovre i Vestjylland sammen med en af de grundtvigske Præster, som mærkes mest i Ungdomsarbejdet derovre. Vi talte om, hvor vanskeligt det kan være for Tiden at være Lærer og at være Præst, og hvor faa at os der kan føre en Tale, saa man maa sige: Der var det Skræp, som

klang. Og jeg spurgte Præsten: Kan De sige mig, hvad er det, vi mangler, og hvad er det, som maa til, for at vor Tale kan blive saa livfuld og saa kraftig, at der er Hjælp i den for andre?

Han svarede: Det, vi mangler, er Spændingen. At vort Sind er for Alvor spændt i Kampen mellem ondt og godt, i Kampen mellem dette at skulle leve et Menneskeliv og at ville leve det som et Kristenliv.

Nu mødte jeg det igen hos Biskop Rosendahl: Spændingen mellem Hverdagslivet og saa det at være Mor, at være helt inde ved Livets Udspring. En Spænding i vort Sind skulde altsaa være den frugtbare Kilde, som sætter i Gang og giver Næring for vort Liv.

Vi, som er knyttet til Højskolen, finder bestandig ny Udtryk for, hvad Højskolen er og vil. Og nu slog det mig: Vor Indstilling er at tro paa Ungdommen og Fremtiden. Vort Arbejde er at skabe den frugtbare Spænding i Ungdommens Sind. Og vi kan det kun, hvis vi selv taler ud af vort Hjertes Spænding.

Hvor tør vi ønske det, at sætte en Spænding, d. v. s. en Kamp ind i Menneskers Liv? I en Tid, hvor vi sukker efter Harmoni og Fred? Vi tør det kun, og vi kan det kun, naar vi har erfaret, at til os kom Forstaaelsen af Livets Værd fra et Menneske med et kæmpende Sind, og at det, vi selv har vundet frem, altid blev vundet gennem en Spænding, som udløste en Kamp, som endelig bragte os Klarhed og Ro.

Ja, det er det, vi ønsker vore unge, ogsaa dem, vi nu i Vinter har arbejdet med og er blevet knyttet til: Den frugtbare Spænding i Sjælen.

Hvordan ser vi paa en grundtvigsk Ungdomsskole paa denne Spænding, og hvad gør vi for at fremme den?

Naar vi bekender os som en kristen Ungdomsskole, har vi dermed sagt, at det, vi regner for det rigeste Liv, og som vi derfor maa ønske alle unge, er det kristne Liv. At vi aabent vedkender os dette for alle, som kommer her, at vor Stræben er mod et kristent Liv, og at vi ønsker det skal præge vor Skole. — Det er det store Fællesskab mellem alle kristne Skoler. Inderst ønsker vi det samme for vore Elever, og dette Fællesskab er saa dybt, at det burde kunne samle os trods de forskellige Veje, vi ud fra vor Natur vælger inden for dette Fællesskab.

Forskelligheden fremkommer vist netop i den forskellige Maade, vi tager Spændingen paa.

Vor Livsform og vor Skoleform har særlig faaet Ordene: Glæde og Frihed knyttet til sig. Er det rigtigt? Og hvorfor er det rigtigt?

De Mennesker, som i Tidernes Løb har givet en afgørende Hjælp til Kristenheden og ikke blot til en enkelt, har alle vundet Myndighed til det gennem svære Sjælekampe. Det gælder Grundtvig lige saa vel som de øvrige. Og vi ved alle, hvilken Lejr, vi end tilhører, at saa sandt et Menneske er en Sjæl, der bor i et Legeme, saa sandt er Livets Vilkaar

Spændingen mellem det ydre og det indre Liv, og at dette samtidig er den store Mulighed for vor Udvikling. Netop hvis Livet skal være et Fremad, maa det være en Kamp, som har Form af en Spænding i Sindet.

Vi ser saa mange udadvendte Kampe. Men søger vi tilbage til Kilderne for Kampen, naar vi ind til enkelte Menneskers Kamp og det Livtag, de har taget med sig selv, hvorved de har vundet sig en Overbevisning saa stærk, at den bliver en Strømning i Tiden.

Naar vi skal hen at stemme, ser vi kun de smaa Rubrikker, hvor vi skal sætte vort Kryds. Men bag dem ligger saadanne Bevægelser, som er blevet til ud fra enkelte Menneskers Følelse, Vilje, Kamp. Det ligger bag de store Bevægelser, det er ogsaa det afgørende for hver især. Kampen med en selv kan give Mennesker Ansvarsbevidsthed, saa de kan vælge mellem ondt og godt.

Dette Valg, disse to Sider af Livet, har vort Sprog mange Formler for: altid to Ord, som er sat op mod hinanden som Mørke og Lys, Synd og Naade, Død og Liv, Angst og Mod, Frygt og Haab, Sorg og Glæde.

Men det er forskelligt, om man taler mest om det mørke eller det lyse. Jeg tror ikke, dette danner en Skillelinie mellem mere eller mindre alvorlige Mennesker. Jeg tror, det er en Forskel i Natur eller maaske i Oplevelser.

Vi Grundtvigianere siger man er glade, fordi vi taler mest om det lyse. Det er vor Natur, og det er godt, naar Glæden ikke blot bliver til Leg, naar Modet ikke bliver Overmod, naar vi ikke glemmer, at vi skal gennem Døden for at vinde det varige Liv.

I Søndags hørte vi i Kirken Lignelsen om de onde Aander. En ond Aand boede i et Hus, og den blev drevet ud, og der blev gjort rent og fint. Men Huset var tomt. Og saa vendte den onde Aand tilbage, og sammen med syv andre onde Aander, og det sidste blev værre end det første. Den Lignelse siger os, at det tomme Rum kan ikke findes i Menneskets Sind. Et tomt Rum fyldes uvægerligt, og bliver det ikke fyldt med det gode, saa kommer det onde og erobrer sig Pladsen.

Det, vi arbejder paa, er at fylde det tomme Rum med alt, hvad vi selv har fundet Hjælp i, at styrke de gode Aander, saa de onde Aander ikke kan nærme sig eller brede sig. Vi tror og arbejder efter det, som Kaj Munk udtrykker saaledes: Du skal skabe det gode, og skabe det godt, saa dør det onde af sig selv.

Den, der elsker sit Barn, optugter det — her maa vi ogsaa optugte vor Elevflok. Men selv naar vi er strenge, er det rigtigere at sige, at vi opelsker dem, for man kan ikke optugte voksne Mennesker, uden at de mærker, at det sker ud fra virkelig Interesse og Forstaaelse. Men kan man det, kan man i ganske særlig Grad optugte Ungdommen, fordi de er udviklede nok til at forstaa, at godt og ondt, og dermed Styrke og Slaphed, Lykke og Ulykke kæmper om dem.

Vi vil vise vore unge den Kamp, og vi ønsker at ruste dem med alle gode Vaaben til denne Kamp, som vi ved, ethvert vaagent Menneske kommer til at staa i.

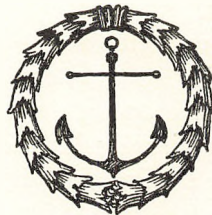
Men er det nu ikke altfor højtideligt at tage saadan paa det? Vi har det dog saa rat og fornøjeligt hver Dag. Nej, for man kan kun holde ud at have det „rart og fornøjeligt“, naar der ligger et solidt Arbejde og et alvorligt Sind bag. Haabet hører Ungdommen til, men ogsaa Alvoren, fordi det netop er i Ungdommen, man ser Livets Storhed og Vælde. Kaj Munk siger det saadan: Ungdommen er draget paa Højskole for at træffe Vorherre, og de finder sig ikke i at møde en Landbrugskonsulent. Det betyder ikke, at en Landbrugskandidat ikke kan være en god Højskolelærer, men at det ikke er nok med den store Uddannelse, at han maa have Trang til at dele det bedste, han har, med Eleverne, og at dette bedste ikke kan være for højt og for alvorligt.

Naar Elever ofrer en Vinter — ikke paa en Fagskole, men paa en Højskole —, da kræver de, og da bør de have en Hjælp til deres personlige Liv og Udvikling til at sættes i Gang, til at finde Vej. Ofte ser de ikke straks, at de fik det. Men mærker vi senere, at det er lykkedes, da fryder vi os. Vi Lærere har valgt Højskolen til Arbejdsplads, fordi vi ønsker at have dette Krav over os, som tvinger os til Selvransagelse og Vaagenhed. Det giver os den Spænding i Sind, som vi ønsker jer: Ansvarsbevidstheden for jert Liv, Samvittigheden overfor Gud. Den lærer os, at vi kan ikke selv, vi trænger til Hjælp i vort Liv, fordi det er langt mere, end vi kan fatte.

Kaj Munk siger det saadan: Aldrig naar et Menneske højere, end naar det knæler og aner, at bag alle Livets Foreteelser er der en Sammenhæng, ugranskelig og dog os vedkommende og hellig.

Hvis Kampen mellem ondt og godt er blevet den frugtbare Spænding i vort Liv, da bliver vi smaa, og da ser vi, at vort personlige Liv hører ind i Livets vældige Sammenhæng, der er saa stor, at vi ikke kan fatte den, og dog saa nær, saa helligt som det inderste i vort Sind.

Vi er smaa Tjenere i Livets vældige Kamp. Ydmyge erkender vi, hvor smertelig lidt vi naar paa dette Sted, men vi arbejder dog med i den Skole: Højskolen, som med Rette bærer Navnet: Livets Skole.

FINLAND

Vårt land, vårt land, vårt fosterland,
ljud högt, o dyra ord!
Ej lyfts en höjd mot himlens rand,
ej sänks en dal, ej sköljs en strand,
mer älskad än vår bygd i nord,
än våra fäders jord.

Vårt land är fattigt, skall så bli
för den, som guld begär.
En främling far oss stolt förbi;
men detta landet älska vi,
för oss med moar, fjäll og skär
ett guldland dock det är.

Vi älska våra strömmars brus
och våra bäckars språng,
den mörka skogens dystra sus,
vår stjärnenatt, vårt sommarljus,
allt, allt, vad här som syn, som sång
vårt hjärta rört en gång.

Och fördes vi att bo i glans
bland guldmoln i det blå,
och blev vårt liv en stjärnedans,
där tår ej göts, där suck ej fanns,
till detta arma land ändå
vår längtan skulle stå!

Din blomning, sluten än i knopp,
skall mogna ur sitt tvång.
Se, ur vår kärlek skall gå opp
ditt ljus, din glans, din fröjd, ditt hopp,
och högre klinga skall en gång
vår fosterländska sång.

J. L. Runeberg.

SAMER-LAPPER
VIDDERNES FOLK
LÆSTADIUS.

INUIT
Eski
maiske
Sagn
HANS EGEDE
GERTRUD
KALATDLIT.
Knud Rasm.
Hendrik Lund.
Piber Olsen

Jompo Lappolet
og Laila.
600,000 Bener.
Pulk. Kåta.
Færgler,
gæstfrihed.
Livlighed.
Nojsomh.

80,000 km²
17,000 km²
0,008 km²

GRÖNLAND.
DET GLA-
DE
SMILS
BO-
PLADS

SANGE
ST
E
Lilivulv. Bærby. Fantasi.

Folke
vilje.
Føckelighed.

Friheds
vilje.
Frisind.

Freds
vilje.
Freds
Vendensdel.

ØSTGRÆNSE FOLKET / FINLANDS
SUOMI
SVEN
SKE
Mann. Sjöföretag
Frenden
thal
Skovryd.
Ning.
ABF.
BRUNNSVIK
BIRKA-
GÅRD
H. Ling.
Karolinisme.
Gustav Adolf.
Gustav Vasa
BIRGIT
TE

SANCENS FOLK
1 Stråbockel
J. V. Snellman
Runeberg.
KALEVALA
Badstue.
Sorgem.
Latterne

300,000
9 pr km²
300,000
6400,000
15 pr km²

SVERIGE.
NORDENS ADELS
Sofsa FOLK
Innertighets
Folk.
Selma L.
Sigtuna. manhed
Pjortq.

Lutherisk. **Folke** Individualisme
Liberalisme
Kirkens
trasselse
vest fr.

FOLKEVISE

FOLKEDANS
SENS FOLK
HAYKAMPENS
FOLK.
Hammers halmg.

20 1/2
103 000
1 1/2 km 2

Nordlandsbaaden
Olausfesten.
Sigmund Prædtesen.
Tromd.
P. Nolsø.
Johs Paterns
Jacob Dahl.
Jerg Natiz
Jacobsen.

Hallg. Bj. d.
Jon.
Sigurdsson
Einon Jonsson
Jonas Hallgrimson
N. Finson.
Ragnheiður,
Fremskridtspekul

og SAGA
FOLKETS
LAND
ISLAND.
SNORR

Historisk-
sans.

Hjemliv.
Udlængsel.

Selvhøvd.
Retssans.

Saglighed.
Sandhedstr.
mædehoed.

Lamarbjergs
Sindighed.

Sejghed.
Freggh. d.
ALVOR

Jungsind.

3.000.000
1 1/2 km 2

NO
REG.

SPÆNDIN
CENS
LAND.

Wergeland.
Ivan Aasen.

J. N.
R. Amm. Berggraw.
Bui. Preisinger.

B. B. - H. F. - O. D. - O. Auker.
S. Un.

DANMARK
LIGHEDENS LAND

N.F.S. GRUNDTVIG H.
S. Kiærkegaard. C.A.

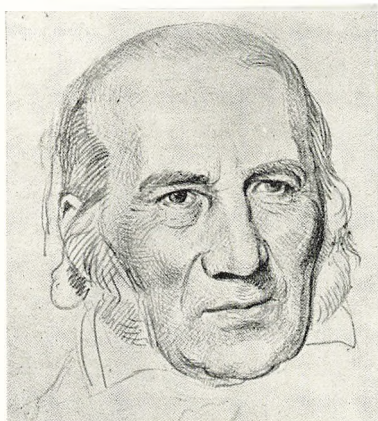
NORDEN idt Helt
DANM. fremt alt.

"Guds Kærlighed"
Danm. s. dykta.

Eivind
"Fragisk Sorg løst"
&
"Marchalmens
Seighed."

Hedeopd.
q.k.
OFDS.

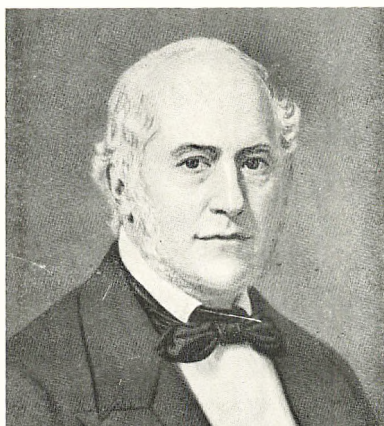
Som et Lagen du gaar
uden at hvad ber to an
men end lever den gamle af Dage

N. F. S. Grundtvig.

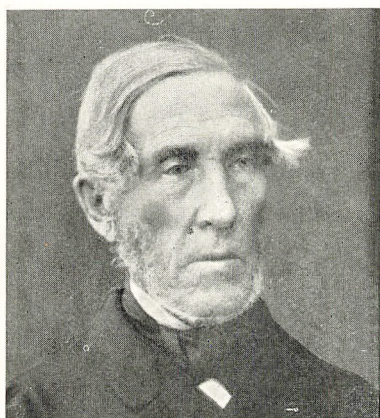
Ivar Aasen.

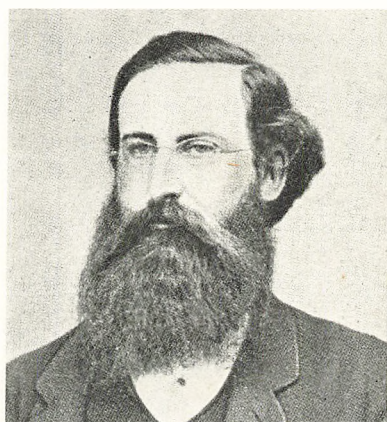
Jon Sigurdsson.

U. V. Hammershaimb.

J. V. Snellmann.

A. O. Freudenthal.

NYNORDISKE GENNEMBRUDSMÆND

„FRED PAA JORD OG I MENNESKENE EN GOD VILJE“

Kære gamle Elever!

Naar jeg nu ved Juletid 1939 sender jer min Hilsen, er det lettere for mig end før at finde ud til jer, hvor I færdes i Nordens saa vidt forskellige Lande. Det er, som om vi alle staar hinanden nærmere nu end nogensinde før. Alle er vi jo grebne af det samme, af Uhygge, Angst, Haab og Tro, Vilje til at holde fast paa vort dyreste Eje, Længsel efter at faa Lys over det bundløse Mørke, som altid omgiver os, men som de gode Dage og vor glade, overfladiske Selvoptagethed saa ofte skjuler for os.

„Naar Jerntæppet falder“ hedder en Roman af Jonas Lie. Et stort Passagerskib ude paa Havet trues af en Eksplosion, der kan ventes hvert Øjeblik; Livets og Dødens Alvor slaar pludselig med eksplosiv Kraft ned blandt de til Døden lidet forberedte Passagerer, og Hjerternes skjulte Tanker, Karakterernes Svaghed og Styrke aabenbares.

Saaledes ogsaa med os. Jerntæppet er ligesom ved at gaa ned, og atter og atter maa jeg tænke paa alt det, vi har talt sammen om i „gamle Foredragssal“ med Isakbilledet og i den „nye Sal“ med den store Tavle. Slaat op i vor Arbejdsbog paa Siden VERSAILLES med de to Farver og Billedet af de 5 Store, deriblandt Wilson, der for altid vilde

sikre den nationale Selvbestemmelses Sejr, og „Tigeren“, der for altid vilde lænkebinde Tyskland. Husker I, hvor haardt vi fordømte hvert Brud paa Folkenes Selvbestemmelsesret med Hensyn til Tyskland og de i Verdenskrigen besejrede Folk, og hvor vi glædede os over de *fem Folk*, der var blevet udfriet fra de styrtede Kejserrigers Tvangsvælde, og over de seks store *Genforeninger*, der havde fundet Sted under lignende Jubel som den nordslesvigske.

*

I en Tid, da langt større europæiske Nationer, der stod i Stormagtforbund med Jordens mægtige, bliver fejtet bort, hævder vi Kravet om Frihed for alle Nordens Folk, Frihed overfor Verden derude og Frihed i vort indbyrdes Forhold. I en Tid, hvor al Verden snart staar i Vaaben mod hinanden, hævder vi vort Syn paa Freden, *de frie Nationers Fred*, som Forudsætningen for al menneskelig Kulturudvikling.

Husker I vor Dobbeltside af NORDENS HISTORIE, hvor vi saa, hvordan Dronning Margrethes mægtige Imperium fra Ladogasøen til Baffinsbugten, fra Nordkap og til Ejderen efterhaanden blev brudt sammen af den langsomt vaagnende Vilje til Folkefrihed, som grundlagde det nuværende Norden og har ført til det forunderlige rige og forskelligartede Folkeliv i vor nordiske Verdensdel, hvor 17 Millioner Mennesker nu ejer 5 forskellige Forfatninger, hver med sine historiske Forudsætninger, 6 forskellige Korsflag og 8 forskellige Folkesprog og Folkekulturer, der hver er som en Straale paa Nordstjernen i vort Skolemærke. Den syvende og den ottende, den eskimoske Straale og den lappiske, er endnu kun svage, men mere ejendommelige og mere oprindelige end de andre, mere prægede af Kampen med den haarde, arktiske Natur.

Se paa de to nye Billedsider her i Aarsskriftet. For Fremtiden kommer de med i vore Vi-kan-Bøger: DE SEKS GENNEMBRUDSMÆND, som hver i sit nordiske Land har været med til at vække Folkeaaenderne og til at sætte Modersmaalet paa det Højsæde, som det efter Grundtvigs Forkyndelse bør indtage i hvert Folk paa Jorden, om Livet her skal være sundt og folkeligt. Her ser I dem: *Grundtvig*, som I kender som den Mand, der var utrættelig i sit Arbejde for, at det danske Sprog og den danske Aand skulde sejre over den tyske og latinske Aand — eller Uaand, og hvis Venner Kr. Flor, P. C. Koch o. fl. a. blev „Modersmaalets Riddere“ i Sønderjylland. Her ses Nordmanden *Ivar Aasen* og Færingen *Hammershaimb*, der hver for sit Folk skabte det Skriftsprog, der nu mere end noget andet hjælper det norske og færøiske Modersmaal til at sejre over det fremmede danske Sprog, som fra Unionstiden af har faaet en altfor stor Magt deroppe. Her ses Finnen *Snellman* og Finlandssvenskeren *Freudenthal*, der førte det finske Sprog og det finlandssvenske frem til Ære og Glæde for hver sin Del af det finlandske

Folk. Den første er for de finske Finner det største Navn, den anden vakte i sidste Øjeblik de finlandssvenske til Modstand mod det finske Sprogs ny Overmagt. Og ved Siden af disse fem store Modersmaalets Forkæmpere mod det fremmede tyske, danske og svenske Herskersprog, har jeg sat Islands „Skjold og Værge“, *Jon Sigurdsson*, der siden Midten af det 19. Aarh. førte an i Islands aandelige og politiske Frigørelseskamp mod det aarhundredgamle danske Vælde over det islandske Folk, der aldrig, saadan som de andre, havde opgivet sit eget islandske Sprog.

Skønt Sprogforskelligheden i Norden uddybes ved disse Mænds Virke, og den nordiske Selvstændighedsfølelse overfor de to gamle Herskerfolk, det danske og det svenske, netop gennem dem er vokset overmaade stærkt, ved I, at vi priser disse Mænd som Bannerførere for det nye Norden, for den nynordiske Tanke, hvis første Mand var Grundtvig — hvis Fornyer er Jørgen Bukdahl i Askov.

I gamle Frederiksborgere ved jo, at jo stærkere og mere levende hvert enkelt Folk i Norden er, des stærkere er det samvirkende Norden. Al Nordens Svaghed før i Tiden kom af, at vi vilde tvinge hinanden til Enshed. Al vor Styrke i den kommende Tid kommer af, at vi i Tillid, i fuld Forstaaelse af hinandens Livsret, rækker hinanden Haanden i det videst mulige Samarbejde kulturelt, økonomisk og — forsvarsmæssigt.

Eller se paa det nye NORDSTJERNEKORT, som vor norske Lærer og Kunstner fra i Sommer. Albert Haugsand fra Torshus, har tegnet for os, baade til Aarsskriftet, som I ser det her, og i stort Format paa Væggen i „den nordiske Stue“. Det er vort Skolemærkes Nordstjerne med Angivelse af hvert enkelt af Nordens otte Folks Ejendommeligheder i hver sin Trekant, og paa Korset i Midten har vi skrevet, hvad der er kendetegnende for den fælles nordiske Aand.

Se, hvor rigt paa dybe og værdifulde Forskelligheder, paa værdifulde Folkekarakterer, paa store Mænd og Kvinder Nordens enkelte Folk er. Se, hvor store fælles Aandsværdier og fælles Længsler, der binder os uløseligt sammen: Frihed, Fred, Respekt for Menneskeværd, Tro paa Gud og Kærlighed til Hjem og Evne til frivilligt Sammenhold.

*

Men Norden er ikke blot *Folkefrihedens Verdensdel*, men ogsaa *Fredens Verdensdel*. Begge er gennem de sidste Maaneders Udvikling kommet i den yderste Fare. Med Ordet Fred nævner jeg det Ord, der er fremmest i alles Længsel i denne Krigens Tid, fremmest i Englændernes som i Tyskernes Sind, i en ubeskrivelig Angst for og Uvilje mod det, der skal ske. Der gaar Bønner om Fred op til Gud, som aldrig før paa Jorden, for aldrig før har Krigens staaet saa grufuld for Folkene som nu. men endnu synes Krig at være uadskillelig fra europæisk Statsliv, en

uundgaaelige Følge af Finanspolitik og Socialpolitik i *Europa, Krigens forfærdelige Verdensdel.*

Hvorfor er Krigen for os her i Norden, *Fredens Verdensdel*, en Fortidslevning, der ingen Plads længere har i vort indrenordiske Liv? Hvordan er det gaaet til, at Krigens Dæmon er overvundet i Nordens Historie, og vi kun kender den langs Nordens Grænser. I husker, hvor ofte vi har talt sammen herom. Mange Grunde har vi anført, geografiske, geopolitiske, folkepsykologiske osv., men for mig ligger Forklaringen paa en anden Dobbeltside i vor „Vi-Kan-Bog“, paa den kristne STJERNESIDE, den mange af jer vistnok holder mest af i den hele Bog. Der er saa mange dybe, dunkle Instinkter, der tilskynder, ja, næsten tvinger os ind paa Krigens Vej, d. v. s. til at bruge vore Kræfter og vort Folks Kræfter til vor egen Fordel, hvor vi staar overfor dem, der er svagere end os selv. Der er kun een Røst, der kalder, ja, tvinger til Fred, til den aktive, fredselkende Handling, til den Handling, som paa den mærkeligste Maade forener Hensynet til os selv med Hensynet til andre. Det er den Røst, der byder os, at vi skal handle mod andre, som vi vil, at de skal handle mod os.

Gennem 1000 Aar har Røsten fra Alter og Døbefont overalt i Europa kæmpet mod Krigens Aand i vort Hjerte. I Vest er den blevet overdøvet af Storkapitalens Krav, i Syd af Nationalismens Krav og i Øst af Marxismens Krav. Kun i Norden har den sejret, og trods alle nordiske Svagheder ligger der en Sandhed, der ikke tjener os til Ære, men Gud, bag Kagawas Ord om, at de nordiske Lande er de eneste kristne Lande, han har fundet i Verden.

*

Frihed under Ansvar, den lovbundne nordiske Frihed, og en stærk og levende Fred, en Fred i Folkelivet til Afløsning af Klassekamp og en Fred fra Gud i vort Hjerte, naar de tunge Tider kom, det er det, vi har bygget vort nordiske Menneskeliv paa. Det er det, vi har samledes om Time efter Time i Aarene før September 1939.

Er alt dette tidsbestemte Værdier, der staar i Dag og falder i Morgen med de storpolitiske Konjunkturer? Er vort Danmark og vort Norden som et Kalejdoskopbillede af sjælden Skønhed, men nu drejes Kalejdoskopet og Billedet forsvinder for altid for at give Plads for andre endnu skønnere Billeder?

Nej og atter nej. Det Folkefrihedens nye Europa, der tonede frem i 1920, er ikke en ny og tilfældig Dannelselse. Det har levet i Aarhundreder i Folkenes Tro, Haab og Kærlighed, har overlevet Sibiriens og Peter Pauls-Fængslets Rædsler, for i 1920 at træde frem i Solens Lys.

Den Kristendom, der trods alle Brøst har været en mægtig Faktor i Skabelsen af vest- og nordeuropæisk Kultur — et Produkt af Græken-

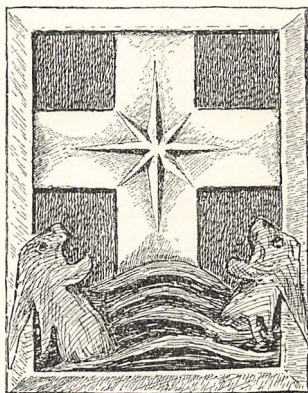
land og Palæstina, af Parthenon og Bethlehem, har levet i 2000 Aar og er sejrrigt gaaet ud af alle Kampe.

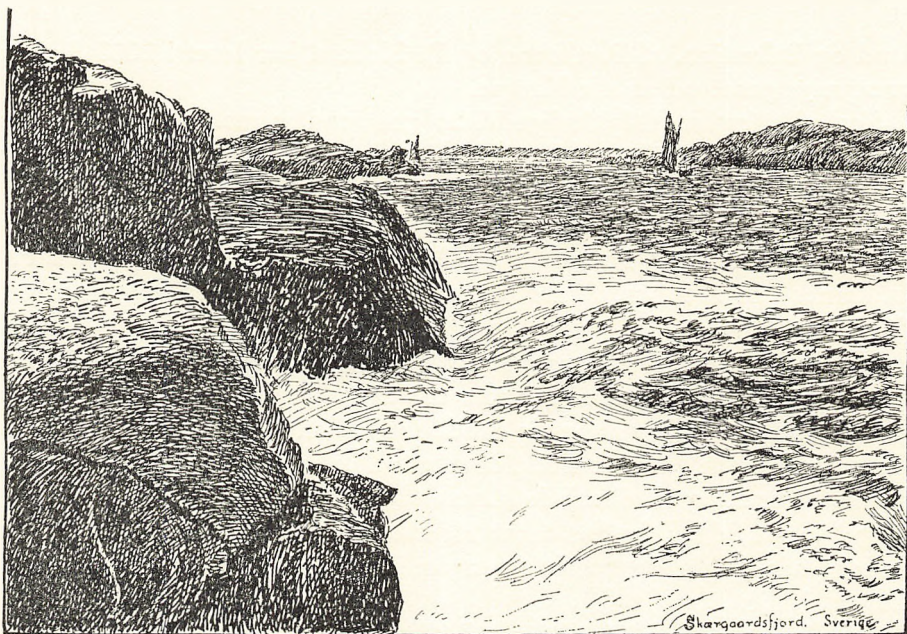
Skal vi efter lange, lykkelige Tider gaa gennem mørke Trængselsaar, er det kun, hvad Folk paa Folk har lidt derude i Europa? Husker I de lange Streger paa Tavlen, der førte op mod Befrielsens Aar, 1920? Husker I Jødernes punkterede Linje, der var 2500 Aar lang, husker I Islands, der var 600 Aar lang, Norges paa 400 Aar, Czekkernes paa 300 Aar, Polakkernes paa 150 Aar, Finlændernes paa 111 Aar, Sønderjydernes paa 56 Aar?

Vi har i disse Efteraarsmaaneder i 1939 overalt i Norden oplevet det gamle Ord: „Som et Lagen det gaar under alt, hvad bestaar“, som aldrig før. Endnu har vi Lov at haabe baade for Finland og for Nordens andre Folk, ja, for alle Jordens Folk, men vi vil ikke lukke Øjnene for Øjeblikkets Farer, og vi vil minde hinanden om, „at end lever den gamle at Dage“. Han, der ikke for os er Hærskarernes Jahve, men Jesu Kristi Fader, hvis Engle Julenat har sunget: Fred paa Jord og i Mennesker en god Vilje.

Tak, I gamle Elever, for hver god Time, vi har haft sammen i de gode Aar. Hvad vore kære Dobbeltsider forkynder jer om Folkefrihed og Fred, om Mennesker, der i al deres Svaghed er Udtryk for de usynlige Kræfter, vil altid blive ved at være Sandhed — blot skulde vi have forkyndt med endnu større Kraft og Klarhed, med langt mere aabent Øje for det Mørke, der allerede da voksede op omkring os, og for det Lys, der ufravigeligt viser os nordiske Folkestammer den Vej, vi skal gaa.

C. P. O. Christiansen.

FINLAND I KAMP

FRIHET ÄR DET BÄSTA TING — — —

ALDRIG har väl ordet frihet i sådan utsträckning förekommit i folks tal och i folks tankar som i dessa dagar, och det såväl ute i världen som hos oss i Norden. Att leva det omfattar ju för oss begreppet att vara fri eller att åtminstone få kämpa för sin frihet. Trots tider av förtryck och trots att vi här i Finland icke länge varit fria utåt i samma bemärkelse som flere af de övriga nordiska staterna, tror jag, att vi i lika hög grad som de haft frihet inåt liksom också under en senare tid vilja till ytre oberoende. Ty frihet inom en nation är icke alltid det samma som självständighet. Det finns säkert i våra dagar stater som äro självständiga, men vars folk icke är fritt.

Endast i litet över 20 år har vårt land varit självständigt, och nu får Finland och hela det övriga Norden åter slå vakt om sin frihet och sitt oberoende. De offer som här i Norden hava bragts friheten äro för dyrbara, för att vi i vår tur icke skulle vara redobogna till nya. Den kamp vi förut kämpat har mången gång sett hopplös ut och synts oss utan frukter, men vi ha dock visat, att vi kunna kämpa för en sak och, om också genom många svårigheter, föra denna sak till seger. Den kamp vi kämpat har således icke varit förgäves, och vetskapen om detta skall helt visst föra oss igenom, ifall mörka tider stunda. Den

lagbundna frihet vi kämpa för, den skall fortsätta att leva, om också vi skola dö.

Sången är den gåva, som kanske i högre grad än åt någon annan nation, givits Finlands folk. Den har för oss blivit ett medel i kampen för friheten, i kampen mot det onda och i kampen för det goda. Jag har hört andra folk sjunga med starkare och mera väljudande stämmor, men jag har aldrig hört några sjunga innerligare och med mera andakt än finländarna. Där andra gripa till ord för att uttrycka sina känslor och sinnesstämningar, där sjunger finländaren. Därför har sången för honom blivit något mera än blott ett tidsfördriv eller ett ädelt nöje. Det har blivit det språk, i vilket han kan blotta sitt innersta väsen.

Sjungande ha vi trotsat hårda öden. Då främmande härskare påbjödo, att vi icke längre i våra kyrkor skulle få hålla gudstjänst på vårt eget språk — finska eller svenska — och därför sände ryska präster att predika för oss, stämde menigheten upp psalmer på sitt modersmål och sjöng så länge att inkräktaren slutligen måste avstå från sitt värv. Otaliga gånger har „Vårt land“ ljudit som en demonstration emot orättmätiga handlingar.

Nu ljuder sången igen i Finland. I oktober då de ryska underhandlingarna togo sin början och den finländska delegation för första gången reste till Moskva, hade en mer än tusenhövdad skara samlats på Helsingfors station för att bjuda dem farväl. Då tog någon upp psalmen „Vår Gud är oss en väldig borg“. Den ljud först sakta och tvekande, men småningom föllo allt flere och flere in, och slutligen bars den lugn och full av trosvisshet ut över hela det böljande människohavet. Dagligen genljuda våra gator av sång. Det är soldaterna, som tåga ut för att värna vår neutralitet. De komma där så allvarsamma men tillika fulla av förtröstan. „Modersmålets sång“ skallar mellan husraderna: „vi hört den sången ljuda i älskad barndomstid, och en gång skall den bjuda åt oss i graven frid.“ —

Det är sant, att det att leva är icke allenast att finnas till; det är att kämpa, antingen kampen föres på yttre område eller osynlig inom oss själva. Men man hårdnar så lätt i denna kamp, och därför bör varje människa ha icke blott ett mål att kämpa för, en idé att leva för, hon bör också ha rätt till vederkvickelse, rätt att finna sig en plats där, eller vid minnet av vilken, hon kan hämta nya krafter, där hon kan vila sina trötta tankar och vinna den sinnesfrid, som ger nytt mod och ny tro på sin saks seger. En sådan plats är Frederiksborg högskola. En vinter där öppnar våra ögon för ting, som vi förr ej anat, den visar oss nya och friska källor att ösa ur, den ger oss krafter till fortsatt kamp. Ni alla, som hört fru Christiansen hålla föredrag om Kirsten Lavransdotter, om Lauesen eller om någonting annat, och som hört rektor Christiansen tala

om Sønderjylland eller varit med på Nordisk Hold, ni veta, att från de timmarna kommer man stärkt till sitt mod och sin förtröstan. Genom dem har vi fått något att bära med på vår vandring genom livet, vi har blivit fasta i vår tro, att den frihet, som vi alla ha så kär, den kan icke gå under, ty inom oss skall kravet på den alltid finnas brinnande.

Till sist till Er alla från vintern 1939, både lärare och elever, min hälsning och mitt tack.

Else Lindberg.

VÅR STÖRSTA KÄRLEK

Kära Föreståndare och Fru C. P. O. Christiansen, alla Lärare, Lärarinnor och Elever på Frederiksborgs Folkehøjskole.

Spänning och oro äro dagens symboler. Vi uppleva här i Finland och kanske också i hela Norden märkvärdiga tider. Vår största kärlek — kärleken till fosterlandet bor nu starkare än någonsin i våra hjärtan. Vi arbeta var och en på sitt sätt för det käraste vi äga. Enighetens stora kraft har framträtt som en faktor i närvarande stund.

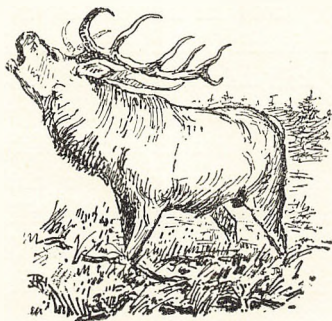
Jag är medveten om att Ni, som börja med Edert arbete i folkhögskolan ihågkomma de tusen sjöarnas land i Edra böner. Jag tackar Eder för dessa tankar och böner. De förmå mycket. De betyda mycket, ty jag känner mig som en av Eder. Jag har ju fått studera där. Jag minns avskedets vackra högtidlighet: unga människor viftande farväl. Och jag tänkte då, att måtte jag ännu en gång bli i tillfälle att återvända till Nordens ungdoms eget hem.

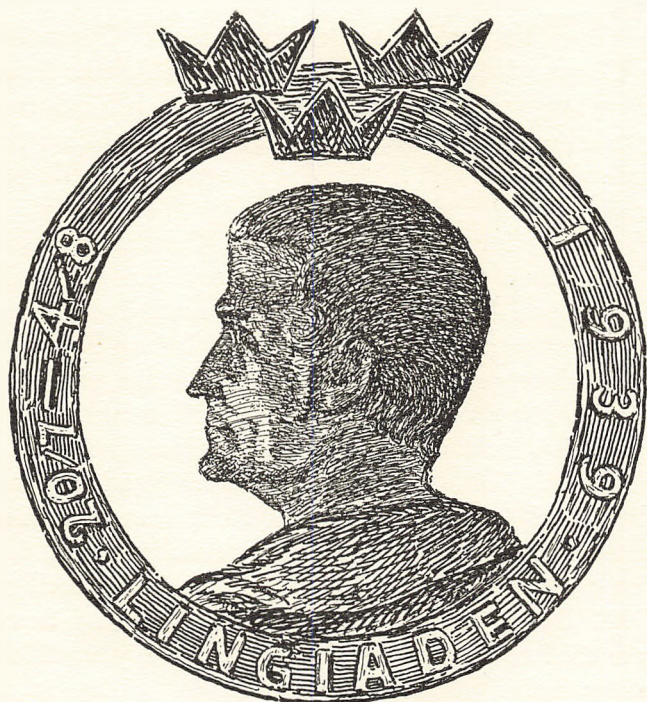
I mina avskedsord sade jag, att bryggan mellan Danmark och Finland är kort. Men nu i farans stund känner jag den vara ännu kortare.

Vi Kalevalas Folk känna att vår ödestimma är slagen. Vi står orubbliga för våra traditioner. Gud välsigne vårt fosterland och hela Norden. Savonlinna, 9.—11.—1939.

Med varma hälsningar

Kerttu Sihvonen.

LINGIADEN

GYMNASTIK ER FOR DET HELE MENNESKE

FOR OS, som har vor daglige Gerning inden for det gymnastiske Ungdomsarbejde, har Aaret 1939 været særlig udbytterigt. Vi er gennem Artikler i Ungdomsbladene og Foredrag ved mange Lejligheder og endelig gennem den uforglemmelige Fest i Stockholm i Juli Maaned kommet i nærmere Forbindelse med Fortidens Pionerer for Gymnastikken her i vort Land, og vi har faaet nye Impulser, nyt Mod og — stærkere Tro paa dette Arbejdes Værdi som udviklende og opdragende *Middel* i det danske Ungdomsarbejde.

Egentlig maa man forundres over, at et Land overhovedet har kunnet tænke paa at afholde en Mindefest af det Omfang, der her er Tale om, for en Mand — hundrede Aar efter hans Død — hvis Indsats i Verden *kun* bestaar i Udformningen af et Gymnastiksystem. For at kunne forstaa det, maa man imidlertid ogsaa trænge dybere ind i Forholdet og ikke standse ved: *Bare et Gymnastiksystem.*

Per Henrik Ling opholdt sig i København i fem Aar, og de blev de rigeste Aar i hans Liv. Her fandt han gennem Henrik Steffens Forelæsninger og Venskabet med Oehlenschläger, ved Deltagelse i Legems-

øvelser, dels paa en Fægteskole og dels i den danske Gymnastikprofessor Nachtegalls Gymnastikinstitut alt det, som han i Aarene forud ubevidst havde gaaet og længtes efter og haabet paa. — Han fik Svar paa en Del af de Spørgsmaal og løftet Sløret fra mange af de Problemer, som enhver ung, der gerne vil leve et rigt Menneskeliv, ogsaa i vore Dage bliver stillet over for.

Det mærkelige og forunderlige ved Lings *Gennembrud* i København var det, at det ikke alene var et Gennembrud paa det aandelige Omraade, men ogsaa paa det legemlige. — Ja, saa stærk var denne dobbelte Oplevelse, at det kom til at danne Grundlag for og blev Drivkraften i hele hans Manddomsgerning. — Derfor kunde han med hele sin Personlighed sige, at „*Gymnastik er for det hele Menneske*“. — Derfor slog hans Idéer Rødder først og fremmest i Norden, hvor den i aandelig Henseende ensartede Folkekarakter danner særlig god Jordbund for saadanne Tanker. — Derfor har man med Rette kunnet kalde Ling den *geniale Skaber* af et Gymnastiksystem, og endelig er det den alt overvejende Aarsag til, at man med Tilslutning fra 37 forskellige Nationer med over 7000 Deltagere kunde mødes i Stockholm i Sommer til en Minde-Gymnastikfest for ham. — Havde Lings Gymnastik kun været beregnet paa kropslig Udvikling og Styrke, da havde den sikkert forlængst været afløst af andre Systemer. Nu ikke alene lever hans Grundopfattelse — hans Idéer, men de har aldrig haft større Udbredelse og er næppe heller blevet forstaaet bedre end netop i vore Dage. — De er blevet en Kraftkilde, hvoraf særlig nordisk Ungdom kan øse Livsmod og Livsglæde: *Folkekraft*.

Arbejdet før Afrejsen til Stockholm.

Omkring 1. November i Fjor begyndte ca. 2000 unge Mænd og Kvinder at træne rundt i vort Lands Forsamlingshuse og paa forskellige Skoler. Det blev for manges Vedkommende en haard Prøve paa Udholdenhed og Offervilje, idet langt de fleste maatte foretage lange Cykleture i kolde Vinteraftener eller sætte sig i store Udgifter til Leje af Biler for at kunne naa frem til Træningsstederne. Det tjener i allerhøjeste Grad danske unge til Ære, at de paa den fulde Friheds Grund holdt ud og ikke alene gennemførte Træningen, men ogsaa selve Turen og Opvisningen til baade Ledernes og øvrige Gymnastikautoriteters fulde Tilfredshed.

Tre Dage før Afrejsen samledes alle Deltagere fra „De danske Gymnastikforeninger“ og „De danske Skytte-, Gymnastik og Idrætsforeninger“ i København til en samlet Træning af de forskellige Hold. Arbejdet gik med Liv og Lyst; bedst dog for de Hold, som kunde blive inden Døre. De udendørs blev nemlig mere end en Gang overrasket af mægtige Tor-

denbyger, der gennemblødte baade Gymnaster og Græsbane, og som til Tider ogsaa var ved at skylle en Del Humør over Bord, men heldigvis kom Solen hurtigt igen og dermed ogsaa det paa en saadan Tur uundværlige Humør.

Tirsdag Aften den 19. Juli havde de fem Hold fra ovennævnte Foreninger Opvisning paa Københavns Stadion, og bagefter var vi alle inviteret til Fest paa Raadhuset. Her oplevede vi bl. a. at høre Fru Ingeborg Appel, Askov, tale om Gymnastik. Det var særlig interessant derved, at Fru Appel var en af de allerførste danske Piger, som tog til Stockholm for paa et 2-aarigt Kursus paa Centralinstituttet at uddanne sig til Gymnastiklærerinde for derefter at gøre et vældigt Pionerarbejde for Udbredelsen af Lings Gymnastik blandt danske Piger. — Danske gymnastikinteresserede — baade Kvinder og Mænd — har Grund til at være stolte af Fru Appel, idet hun ved sin Fratrædelse fra Askov Højskole nu i Efteraaret blev tilkendt Fortjenstmedaljen i Guld ikke mindst paa Grund af sin store og uegennyttige Indsats paa det gymnastiske Omraade. — Maatte vi, der i Dag er unge, i langt højere Grad forstaa Værdien af disse Pioners Arbejde, hvorved vi vilde kunne hente indre Kraft til bedre at løfte Arven og bære Ansvar efter dem.

Rejsen og Aabningshøjtideligheden.

Onsdag Morgen sejlede vi i det dejligste Solskinsvejr til Malmø, hvorfra vi med Ekstratog rullede ad Stockholm til. Efter en hurtig Rejse gennem det pragtfulde svenske Landskab kom vi forventningsfulde og med højt Humør til den vældige Banegaard og fik straks anvist de forskellige Skoler, hvor vi skulde bo de næste fem Nætter. Paa hver Seng — dvs. Madrasser — stod en meget snildt konstrueret Papæske, indeholdende Aftensmad, som vi glædede os meget til, da mange ikke havde smagt Mad det meste af Dagen grundet paa, at Togets Spisevogn var fuldstændig „læns“ efter 2 Timers Kørsel. Ingen tvivler om, at Svenskerne har ment, at Papæskens Indre i fuldt Maal svarede til dens Ydre, men ak og Ve — trods Sult og diverse saavel gode som daarlige Vittigheder var det ikke muligt at overføre denne Opfattelse paa danske Maver. En efter en gled Æskerne med samt deres Indhold ned under Skolebordene, og Ejermanen forsvandt ud i Byen, hvor han selv var medbestemmende om Menuens Sammensætning.

Torsdag Formiddag var helliget Træning, og sidst paa Eftermiddagen skulde den med uhyre Spænding imødesete Aabningshøjtidelighed finde Sted.

Det er trods stor Lyst af Pladshensyn umuligt at give en detaljeret Skildring af denne gribende Højtidelighed. Jeg maa nøjes med Hovedtrækkene.

Kl. 18 begyndte et stort Orkester at spille paa Stadion, og samtidig aabnedes den store Port for det første Hold — Tyskerne — som begyndte Indmarchen af de Tusinder af Gymnaster, der over en Time i Forvejen med Faner i Spidsen var marcheret fra deres respektive Skolepladser mod Stadion.

Lige inden for Indgangsporten stod en lang Række Faner, baaret af Svenskere og repræsenterende alle de forskellige deltagende Nationer. Dette, at de alle var baaret af Svenskere, var et godt og smukt Bevis paa dette Lands Respekt for andre Landes nationale Mærker. Som Mod-sætning hertil kom jeg til at tænke paa en Tur med Niels Bukh til Tyskland i 1924, hvor Ledelsen flere Steder bad os om at lade Dannebrog blive ude, hvad vi dog ikke gjorde, da man var bange for, at Publikum ikke vilde taale det. — Saadan er det heldigvis ikke længere — heller ikke i Tyskland.

Saa marcherede Holdene frem i næsten uendelige Rækker med Faner i Spidsen og til klingende Musik. Der var smilende og elegante Englændere, sammenbidte Polakker, stærke og alvorlige Tyskere, mørkladne Ungarer, stoute Nordmænd, friske og frie Finner og mange andre — alle tog Opstilling med Front mod Kongelogen, hvorefter den egentlige Højtidelighed begyndte.

Der blev sunget og spillet en Kantate, som var forfattet og komponeret i Anledning af Festen, og der blev talt af Statsminister Per Albin Hansson og Kong Gustav. Endelig blev der under øredøvende Bifald afsløret en meget smuk Statue af Per Henrik Ling.

Paa Baggrund af de allerede dengang optrækkende mørke Skyer over Europa blev denne vældige Op-march af Tusinder af unge, som i skøn Enighed og Ærbødighed stod Side om Side for at hædre Ling, en Oplevelse, som aldrig glemmes.

Opvisningerne.

De følgende tre Dage stod helt i Gymnastikkens Tegn. Ude paa det smukke Stadion foregik Opvisninger af de store Massehold, og i flere Sale i Byen vistes megen fin Gymnastik af mindre Elitehold. Desværre var det umuligt at være mere end et Sted ad Gangen, hvorfor man ikke kunde faa det hele at se. Der var imidlertid to Omraader, som for mig blev af afgørende Betydning for Turens Udbytte, nemlig de nordiske Landes Gymnastik som Helhed og den tyske Opvisning.

Det blev en stor Oplevelse at se, at der over de danske, svenske, norske, finske og islandske Hold var en Ensartethed, som ikke alene bestod i selve Øvelserne, men som ogsaa — og det var det stærkeste — bestod i hele Grundlaget for Arbejdet og Formaålet med det. — Der var en egen menneskelig Friskhed og Frihed over alle Holdene. Det laa i Le-

dernes Kommando og forplantede sig derfra til den enkelte i Holdet, hvorfra det igen udstraalede til Publikum, som derved fik Meddelelse om noget i den nordiske Opfattelse af Gymnastik, der ligger over den rent kropslige Udvikling. Med andre Ord: de nordiske Hold vidnede om, at de — bedre end andre af de Nationer jeg saa — har forstaaet Lings Mening, naar han siger, at „Gymnastik er for det hele Menneske“.

Den tyske Opvisning. — En rolig, fremadskridende Strøm af ca. 1200 unge muskelstærke Kvinder og Mænd kom syngende frem over Midten af Stadion til de dystre og ensformige Toner af en Tamburin. Ikke een Kommando lød, alt gik som et Uhrværk. Formaallet med Tamburiniens malmtunge Toner blev hurtigt naaet: al Menneskelighed, al Personlighed, alt selvstændigt Liv og Friskhed blev erstattet af en stenhaard Mur — en ensartet og ensrettet Blok, som ved usynlige Baand tvang Tusinder af Mennesker paa Tilskuerpladserne ind i Massepsykosens farlige Favntag — farlig, fordi menneskelig Tænkning og Dømmekraft her er sat ud af Funktion. — Mange af os var under Opvisningen til Mode, som om der sad en paa Brystet af os og hæmmede Aandedrættet, men da Opvisningen var forbi, og vi lidt efter lidt fik Tankerne og Munden paa Gled, kom vi til os selv igen. Men hvad var saa Resultatet af denne Opvisning? At det var en aldeles fantastisk Præstation, som nødvendigvis maatte afføde den allerstørste Respekt. Intet andet Land i Verden kan mønstre en saa muskelstærk, veldisciplineret og legemlig udholdende Ungdom, og paa disse Omraader har vi meget at lære af dem, men vi maa aldrig falde for Fristelsen til at erstatte den efter min Mening speciel nordiske Opfattelse af Legemsøvelser, der har sin Rod og sin Værdi i Udviklingen af *baade* den legemlige og aandelige Side af Mennesket med en Art Legemsøvelser, som kun tilstræber den videst mulige Udvikling af Legemet. Det har altid været og vil altid vedblive at være en Halvhed, naar Talen er om Styrkelsen og Opdragelsen af et Folk. — Den tyske Opvisning affødte stor Respekt, ja, Beundring, men gav os samtidig større Forstaaelse af og Kærlighed til vort eget.

Afslutningen.

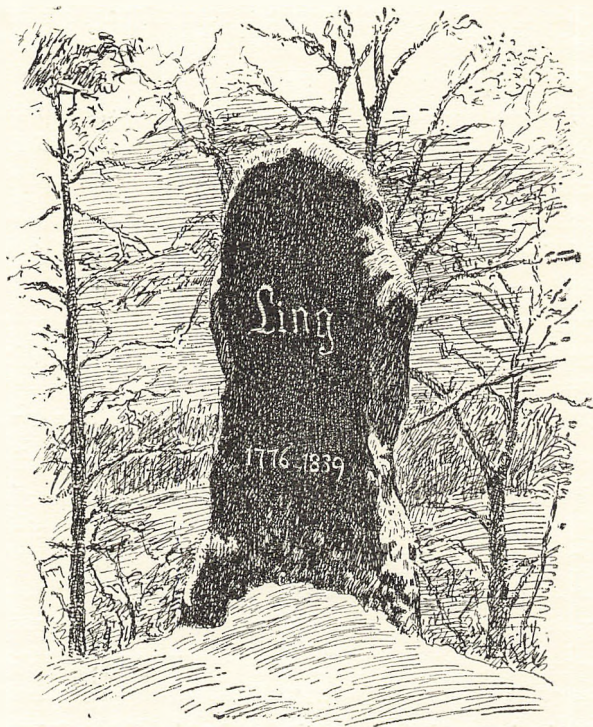
Søndag Aften var alle Deltagere inviteret til „Kammeratfest“, som afholdtes forskellige Steder i Byen.

Paa Stadshuset, hvor en stor Flok af unge fra alle Nationer var samlet, foregik den egentlige Afslutning, som bestod i, at alle Fanebærere — over 50 ialt — tog Opstilling i Stadshusets Søjlegang, mens Lings Sønne-datter — hans eneste og sidste Slægtning — til Tonerne af den samme Kantate, som blev sunget og spillet ved Indvielsen, afslørede et Relief af Ling, hvorefter hun knælende takkede ham for den Gerning, han til Gavn og Glæde for Millioner af unge havde øvet.

Langsomt og i dyb Stilhed gik Fanebærerne derefter i 2 lange Rækker ud gennem en aaben Gaard og op i den store Sal, hvor Fanerne blev rullet sammen, og — Lingsiaden var forbi.

Dagen efter rejste vi hjem og spredtes over hele vort Land. — Gid de mange store og rige Oplevelser, som hver enkelt Deltager fik med hjem fra Stockholm, maa bidrage til, at Lings *geniale Idéer* maa fæste endnu stærkere Rødder i vort gymnastiske Ungdomsarbejde i Fremtiden.

Vagn Christensen.

PAA VEJ TIL LINGIADEN

GOD Tur! lød der til os fra alle Sider, da vi Formiddagen efter Elevmødet startede paa vor Cykletur til Stockholm — og vi fik en god Tur alle tolv.

Først de otte Dages Cykling gennem den smilende svenske Natur, og selv om Vejrguderne ikke var os altfor gunstige, var Humøret højt. Vi overnattede i Svenska Turistforeningens Vandrehjem og blev vel modtaget alle Vegne. — Turen gik over Båstad, der ligger skønt ud til Kysten, vi nød et Bad i Kattegats salte Bølger, kørte saa videre gennem Laholm, hvor der findes en ret stor Kraftstation, derefter over Simlångsdalen til Unneryd. Endnu er vore Omgivelser stadig Agerjord og Enge

— Folk har travlt med Høhøsten. Vi hilser „Hej“ og diskuterer dansk og svensk Landbrug. I Unneryd overværede vi et Marked, mens Line fik standset sine mange Punkteringer ved at købe nye Cykledæk. Videre kørte vi til Hestra, nu gennem Skove med skønne Birke og hist og her en lille Sø. — Af og til stod vi af Cyklen for at finde Blaabær.

Fra Hestra kom vi forbi Smaalands Taberg — et Højdepunkt 343 m højt — til Jönköping. Næste Dags Tur langs Vettern gennem Grenna til Vadstena var det bedste af det hele — for mig da. — Søen ved den ene Side af Vejen og Skov og Sten ved den anden. I Vadstena saa vi Slottet og var til Kirkekoncert i Klosterkirken. Klosteret er indrettet til Vandrehjem og var det hyggeligste Hjem, vi besøgte paa vor Vej. — Videre kørte vi til Linköping, dér saa vi Domkirken, som man husker for sin smukke Spidsbuestil. Inden vi naaede Norrköping passerede vi Götakanalen. I Norrköping glædede vi os over at se de ualmindelig smukke Anlæg med Masser af Blomster, bl. a. var der i disse Dage lige før Lingiaden lavet et Bed af Kaktus, forestillende Lingnaalen.

En Dags Kørsel endnu gennem Nyköping og Södertälje, og saa naaede vi til vort Maal: Stockholm.

I de kommende Dage var vi rundt paa Museer o. s. v. Vi saa Stockholms botaniske Have, Naturhistoriske Rigmuseum, hvor vi næsten ikke kunde blive færdige, Kongeslottet og Vagtparaden, Stadshuset, Engelbrecktskirken og Storkirken. Jakob Christian fik sit særlige Ønske om at se Jernbanemuseet opfyldt, mens andre tog ud paa Bromma Flyveplads, hvor de dog blev ved Jorden.

Paa en Sejltur under Broerne fik vi Forklaring om de Bygninger, vi saa. Paa Skansen var vi da ogsaa baade om Dagen og senere en Aften sammen med Vagn Christensen. Den Aften de mange danske Gymnaster ankom til Lingiaden, var vi paa Banegaarden for at „tage imod“. Under Lingiaden var vi enkeltvis eller hele Flokken til Gymnastikopvisning og oplevede den storstilede Aabningshøjtidelighed paa Stockholms Stadion. — Vi besøgte Jakobsbergs Folkehøjskole, og havde ogsaa en fin Dag til Sigtuna.

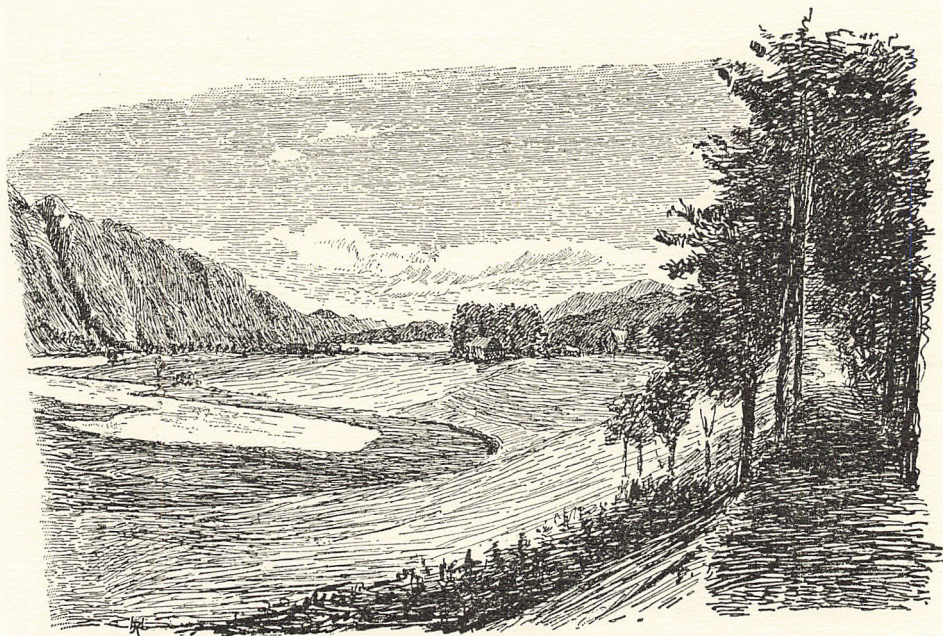
Med mange gode Indtryk gik vi om Bord i Baaden, vi skulde sejle med fra Stockholm ud gennem Skärgården langs Sveriges Kyst til Malmö og København. Turen havde taget de 14 Dage, vi maatte bruge til den, saa vi tog Afsked med hinanden i København og drog hver især hjem til sit Arbejde.

De bedste Hilsener fra

Eva.

PS. Hvis Forholdene tillader det, indbyder vi gamle Elever til en Norgestur i Sommeren 1940. Vi tænker paa en Cykletur op gennem Gudbrandsdalen til Trondheim og hjem med Skib langs Vestnorges Skærgaard. Skriv til mig inden 1. April, hvis I kan tænke jer at komme med, saa skal I høre nærmere.

Hilsen fra *Guldagger*.

DEN SVENSKA FLAGGAN

Vi bragte i Fjor en Redegørelse for Nordens nye Flag, det norske, det finske, det islandske og færøiske. Vi fortsætter i Aar med det svenske, næste Aar med det danske. Vi takker hjertelig vor svenske Ven, Rektor, Dr. Enoch Ingers, Hvilan, for Artiklen.

Den svenska flaggan har icke fått sin uppkomst knuten till en bestämd historisk tilldragelse som enligt legenden Dannebrog. Vi känna den först med säkerhet från slutet av Gustav Vasas regering. I Sverige som i de flesta andra stater har nationalflaggan framgått ur krigshärens fälttecken: fanor, banér eller standar. Dessa har man anbragt på fartyg som igenkänningsmärken, och från örlogsskeppen har „sjötecknet“, som det en tid kallades hos oss, slutligen kommit tillbaka till landbacken, först som „krono flagga“ sedan som nationalflagga.

På den krigsflotta, som Gustav Vasa skapade och som hans son Erik XIV skickade ut mot danskar och lybeckare, synes det blågula sjötecknet först ha kommit till användning. Färgerna hämtades helt själfvallet ur riksvapnet: ett gult, egentligen gyllne, kors på blå grund. Från lanthärens banér medförde dessa flaggor de flikar — i Sverige kallas de tungor — som voro vanliga i dessa fälttecken. Liksom Dannebrogen hade den svenska sjöflaggan till en början blott två tungor, men under Gustav Adolfs tid uppträder för första gången den tretungade flaggan. Den är tidigast känd från en fartygsbild från 1626 och synes till en början ha varit en kungsflagga, d. v. s. den användes endast då kungen själf var ombord. Men under loppet av 1600-talet blir den tretungande efterhand ensamrådande som örlogssflagg, och 1661 påbjuder regeringen, att handelsfartyg, visserligen kunde föra blågul flagga, men icke med spetsar.

Det har påståtts, att de tre tungorna i den svenska flaggan närmast tillkommo för

att skilja den från den danska. På avstånd eller i krutrökens moln kunde kanske svensk och dansk flagga lättare igenkännas på flikarna än på färgerna. En så enkel förklaring kan naturligtvis inte folkfantasierna taga för god. Från mina pojkar, som jag tillbragte i den svenska flottans stad, Karlskrona, minns jag en liten sägen, som en gammal sjöman berättade.

Från början, sade han, hade den danska flaggan tre tungor och den svenska blott två. Men så var det en gång, när den svenska och den danska kungen lågo på var sitt skepp i varandras närhet. Då var det en svensk sjöman, som grände sig över att danskarnas flagga skulle liksom vara förmer än den svenska. I nattens mörker sam han över till det danska kungaskeppet, lyckades osedd taga sig upp i masten, och så skar han av den ena av Dannebrogens tre tungor, sam tillbaka till sitt eget fartyg och fäste den rövade tungan i den svenska flaggan. „Där ska den sitta för framtiden“, sade den svenska kungen, när han fick se, hur hans flagga förbättrats. „Och till belöning för din raskhet skall du bli adlad och heta Flaggenhjälm“. — En typisk förklarings-sägen, skulle folkminnesforskaren säga.

Under den tid Sverige och Norge voro förenade, infördes i båda ländernas flaggor ett unionsmärke, sammansatt av kilformiga tvärsnitt ur båda flaggorna. Det var ingalunda någon prydnad — sildesalaten kallades det i Norge, och där blev det med tiden förhatligt och det betraktades som ett tecken till avhängighet. Något ologiskt, tyckte man i Sverige eftersom den svenska flaggan var utstyrd på samma sätt. Efter långa strider med konungamakten genomdrev det norska stortinget unionsmärkets avskaffande, men i Sverige behöll man det på förtret ännu några år. 1905, skilsmässans år, fick emellertid Sverige tillbaka sin ursprungliga flagga. Jag minns den 1. november detta år, då den nya gamla flaggan första gången hissades på folkhögskolan Hvilans flaggstång i närvaro av de nykomna eleverna. Föreståndaren, Leonard Holmström, höll ett kort, men gripande tal. Vi yngre kände, att för hans generation betydde den rena flaggan också många grusade förhoppningar om samförstånd mellan svenskar och norrmän. Dagen förut hade jag sett fru Holmström sprätta bort unionsmärket ur skolflaggan. Jag var på vippen att uttrycka min belåtenhet med att vi fingo vår flagga återställd till dess gamla skönhet, men jag teg, när jag såg stora tårar droppa från hennes ögon ned på det fula unionsmärket.

Flaggan har, som förut är sagt, vandrat från sjön över på landbacken. Men i Sverige dröjde det ganska länge, innan vår flagga blev brukad annat än på fartyg och fästningar m. m. Ännu vid mitten av 1800-talet förekom det inte, att flaggan hissades på ett privat hus eller på en flaggstång i en trädgård. Det säges, att när kung Oscar II på 1870-talet införde den seden, att flaggan hissades på Stockholms slott, då kungen var hemma, så väckte detta icke blott undran utan även någon kritik. Men från samma tid finns det en bild av folkhögskolan Hvilan, där en flaggstång är rest framför skolbyggnaden, och jag tror att folkhögskolorna i Sverige gingo i spetsen, när det gällde att göra flaggan till allas egendom. Den har blivit det efterhand i stad som på land. Den ger helgd och festlighet såväl åt de nationella minnesdagarna som åt hemmens och familjens högtidliga tilldragelser. Den svenska flaggans sista erövring gällde „Folkets hus“ och arbetarnas förstamaj-tåg. Men där är den med som ett glädjande tecken på att vi svenskar, alla klassintressen till trots, dock äro ett enat folk, när det gäller.

MED den svenska flaggan som mittpunkt har också det svenska folket långt om länge fått en *nationaldag*. Någon riktig motsvarighet till danskarnas 5. juni och norrmännens 17. maj ägde Sverige icke. Vår grundlag består av flera olika delar, som tillkommit på olika tider, och ingen innebar en så avgjord brytning med det gamla

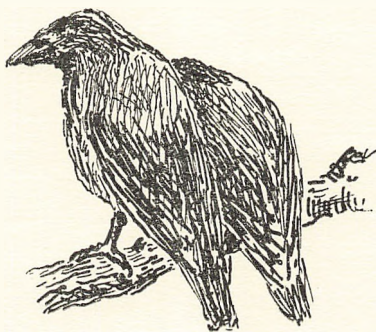
som Danmarks eller Norges Grundlov. Men den äldsta av våra ännu gällande grundlagar, regeringsformen, utfärdades den 6. juni 1809 på Gustavsdagen, den dag då Gustav Vasa (1523) valdes till konung, han som blev den nya, svenska statens oförläpplige byggmästare. Artur Hazelius, skaparen av Nordens största folkminnesmuseum, sökte på sin tid göra den 6. juni till svenskarnas nationaldag och anordnade under många år fosterländska fester på sitt välkända friluftsmuseum, Skansen, varje 6. juni. Men han lyckades aldrig samla de breda lagren kring Skansens talarstol. För dem var ännu nationella minnesdagar ett överklasspåhitt, som icke angick det arbetande folket. Men så kom världskriget med dess trångmål och anledningar till folklig självbesinning. År 1916 stiftade en skara landstormsmän från Stockholm en sammanslutning, som kallade sig *Svenska flaggans dag*, och inbjöd genom upprop huvudstadens och hela landets befolkning att den 6. juni samlas för att hylla Sveriges flagga. Man ville på det sättet lägga en ny innebörd i högtidlighållandet av den dag, som var rikets och grundlagens födelsedag; man ville knyta de gamla minnena till nuets levande verklighet: fosterlandets och den folkliga enhetens sinnebild.

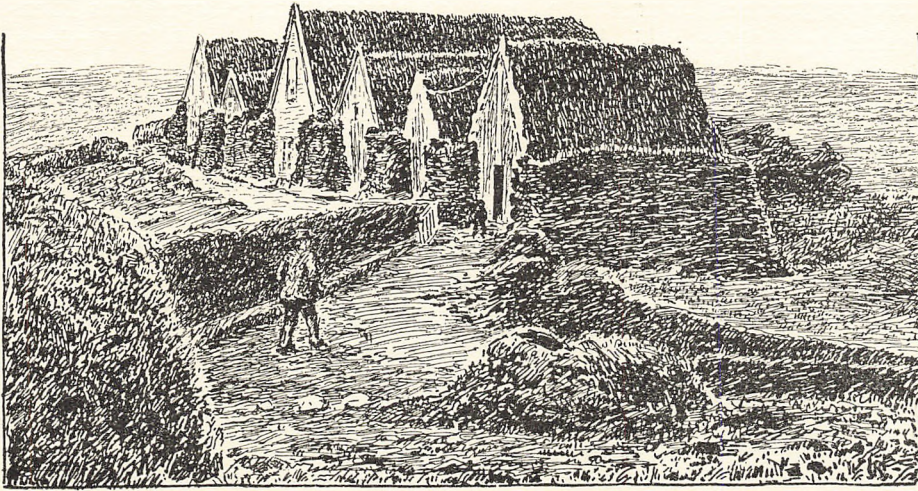
På några år slog denna tanke igenom, samtidigt med att demokratiseringen av det politiska livet nådde sin fullbordan. År 1921 stod den dåvarande statsministern, arbetarpartiets ledare Hjalmar Branting, som talare i Stockholms stora stadion på Svenska flaggans dag inför en mångtusenhövdad publik, där arbetarna utgjorde flertal. Han hylade flaggan som samlingsstecknet för alla svenskar, men han sade också, att intet folk med sinne för bandet, som knyter nutid samman med gångna tiders gärningar, har rätt att lämna åt likgiltighet och glömska en dag, som betytt så mycket i det svenska folkets liv som den 6. juni. Man kan nog säga, att från detta tillfälle var dagens firande som en verklig nationaldag sanktionerat.

Föreningen „Svenska flaggans dag“ verkar alltjämt. Den har under årens lopp utdelat tusentals flaggor till olika sammanslutningar, skolor och inrättningar samt utgivit en mängd småskrifter och upprop angående flaggning. Den har velat lära folk icke blott när man bör eller kan flagga, utan också, hur man inte skall flagga, vilket i många fall synes vara behövt.

Kan jag sluta denna allvarliga redogörelse med en liten historia av icke alldeles högstämt slag? Jag har bland mina tidningsurklipp en annons, som jag för mer än tjugo år sedan fann i en landsortsavisa. Den lyder: „Ett hjärtligt tack frambäres till snickarmästare Jöns Persson för den heder han bevisade mig genom flaggning på sin flaggstång hela dagen på min femtioårsdag. Hanna Nilsson, Barnmorska“.

Enoch Ingers.

SAGA-FOLKET

ISLAND, Jøklernes Land, hvor den evige Sne danner uhyre Kupler, der i skinnende Renhed hæver sig mod Himlen. Hvid er Sneen, men Farvespillet over Fladerne er uendeligt. Violette Skygger kontrasterer stærkt mod de hvide, solbeskinnede Partier, der i Aftensolens Glød farves røde, for i Skumringens uvirkelige Skær at blive grønlige og saa endelig i Maaneskinnet at ligge der, haardt hvide og kolde i fornem Utilnærmelighed. — Men under denne Uendelighedens Ro gløder mange Steder Ilden, oftest dybt nede i Jorden uden at forstyrre Stilheden: pludselig sker dog Udbrudet, Freden er brudt, uhyre Vandmasser baner sig Vej fra Jøklerne, og en skønne Dag brister Isskorpen: en Vulkan har banet sig Vej frem og sender nu under Lyn og Torden Lava og Aske ud over Jøklen, ja, ofte langt videre. Men Udbrudet faar Ende, Saaret læges, og snart ligger den hvide Sneflade atter ubrudt, og kun nede i Isen ses Minderne om Udbrudet, Jordmasser, der en Dag vil naa frem til Jøkelranden, befries for Isen og saa være med til at bygge nyt Land op, et frugtbart Lavland, hvor Planter kan trives og Mennesker leve.

I dette Land, hvor Naturkræfternes Spil er stærkere og tydeligere end noget andet Sted, har et lille Folk levet og kæmpet gennem Aarhundrederne, lige siden de første Landnamstogter udgik fra Norge i Slutningen af det 9. Aarh., og en Kolonisation fandt Sted, hvor for en Gangs Skyld Nybyggerne ikke tog Land paa en indfødt Befolknings Bekostning. Jomfrueligt laa Land, geologisk set ungt, med store Muligheder, men ogsaa med vanskelige Kaar, hvad Folkets Historie tydeligt bærer Vidnesbyrd om. Stærkt vekslende er Farvespillet, naar man betragter Livet

heroppe gennem Tiderne. Med kraftigt blodrødt staar Sagatidens Mennesker tegnet for os i de historiske Værker, enestaaende i Verdenslitteraturen. Andre Tider med blegere Farver kom, men ofte bryder Ilden igennem. Selv i de mørkeste Tider skabes store Mennesker, maaske oftest i disse de enkelte store. Mere og mere præger Naturen og Isolationen Menneskene heroppe og gør dem til et Folk, særpræget og forskelligt fra alle andre. Som intet andet Sted levede her paa de store Vidder og under de knugende Fjelde, hvor hver større Gaard blev en Helhed for sig, et lille Kulturcentrum, Historien. Trods Mørke og vanskelige Kaar skabtes og vedligeholdtes her Interessen for Folkets Fortid, idet Beretningerne om de store Mænd og Kvinder gik fra Slægt til Slægt, og senere blev de nedskrevne Sagaer den almindelige Oplæsning i de lange Vinteraftener. Isolationen og den stadige Fordybelse i den gamle Literatur bevirkede, at Sproget kun ændrede sig lidet, saa at Sagaerne endnu den Dag i Dag kan læses af alle i Originaltekst. Linien er ubrudt fra de første Landnamsfolk og til i Dag, og stærkere end andetsteds mærker man her, at for at forstaa Nutidsfolket maa man lade Islands Natur og Saga smelte sammen og paa denne Baggrund se Menneskene og deres Virke heroppe.

Man oplever da et Folk, der er sig sin Særstilling fuldt bevidst, der klart og nøgternt ser alle de Vanskeligheder, som findes for et lille Folk i et stort og isoleret beliggende Land, men ogsaa de Fordele, dette kan have, og derfor i stolt Bevidsthed om Sagaglansen lever stærkt i Nutiden og søger at bryde sig en sikker Vej ind i Fremtiden. Store er Mulighederne heroppe, naar man tager moderne Videnskab og Teknik til Hjælp, hvad da ogsaa sker paa alle Omraader. Fossernes Vandkraft skaber al fornøden elektrisk Kraft, de hede Kilder anvendes til Opvarmning i Drivhuse og i Hjemmene, snart vil det store Anlæg, der opvarmer hele Reykjavik (ca. 37,000 Indb.), staa færdigt og sammen med de mange smukke Bygninger som Teatret og især Universitetet, vidne om Folkets stærke Initiativ. Dag for Dag gøres Øen mindre ved forbedrede Vejanlæg, og flere moderne Forsøgsstationer arbejder med at gøre Landbruget saa rentabelt, saa at det igen kan komme paa Lige fod med Fiskeriet, Øens Rigsdomskilde, og Flugten fra Land til By standses.

Midt i dette travle Liv lever Islændingen, Nutidsmenneske, men med hele Fortiden i sig, saaledes som man finder det udtrykt i den islandske Kunst, i Digtningen, der vel her mere end noget andet Sted er Hvermandseje, men især i Einar Jonssons Billedhugning. I denne Mesters Værker synes man at føle hele Island sammenfattet: Natur, Folk og Historie, oplevet og gennemkæmpet af en særpræget Personlighed.

I en Kæmpestatue, kaldet Morgengry, ser man en Jætte halvt oprejst

med en knyttet venstre Haand true frem mod den gryende Dag. I Skyggen af hans Ben ligger en islandsk Bondegaard, saaledes som de ligger i Læ, men ogsaa i knugende Skygge af de høje Fjelde. Det er som Middelalderens Overtro og Angst ligger over dette; men hvilende paa Jættens højre Skulder hæver sig frit over ham en skøn Kvindeskikkelse, der med udstrakt Haand modtager den nye Dag. Fortidens Skygger er overvundet, men den er i sin Storhed med til at bære ind i den nye Dag, der oprinder over Island, over det Island, han i sin geniale Komposition har kaldt „Eneboeren i Atlanten“. Liggende frit i Havet, flankeret af den gamle og den nye Verden, rejser Klippeøen sig, kronet af et smukt Mandshoved, der ydmygt bøjet skuer ned over sit Land, hvor Basaltsøjlerne staar som Orgelpiber, hvorfra Naturens og Sagaens stærke Tonebrus lyder.

Guldagger.

MED FIRE FREDERIKSBORGERE PAA ISLAND

DEN 16. August — paa Slaget 10 — blev Landgangsbroen fjernet. Islandsturen var begyndt. Paa Molen stod Karen-Helle med lille Ulla og vinkede Farvel til os fire glade Frederiksborgere.

Vel udrustet med varmt Tøj og en god Portion Søsygetabletter gav vi os nu „Gullfoss“ i Vold. Vejrguderne var os gunstige. I straalende Sol sejlede vi nu op gennem Øresund, over Kattegat og videre ud paa Vesterhavet. Naturligvis blev vi ikke fri for Søgang, men hen imod Aften løjede Vinden af, saa Havet laa blikstille; ja, Kaptajnen fortalte os endogsaa, at det skete kun een, højst to Gange om Aaret, at Havet var saa roligt. Ud paa Aftenen saa vi et uforglemmeligt Syn; foran Skibet hoppede og sprang der pludselig nogle store Ilddyr; det var 6 Marsvin, som Morilden illuminerede — det saa pragtfuldt ud.

Vi ca. 40 Højskolefolk havde det fornøjeligt sammen paa Skibet, Tiden gik med Sang og Passiar, kun enkelte „hvilede“ sig hele Dagen.

Ved Skotland gjorde vi Ophold et Døgn og havde en dejlig Biltur i Edinburghs Omegn. Leith er en udpræget Havneby; her var Fattigkvarterer med Snavs og Elendighed. Mange Steder i de smalle Gyder sad Mødre paa Gadetrappen, omringet af snavsede, pjaltede og underernærede Børn.

I Edinburgh — der helt er bygget sammen med Leith -- fandt man derimod de brede Gader med de flotte Butikker og de riges Boliger, og højt hævet over det altsammen laa Edingburgh Castle. Det var i et Glimt et levende Billede af den Standsforskel, som findes i England.

3 Døgns Sejlads til og Island begyndte at vokse frem af Havet. Ude i Horisonten saa man Jøklerne i Morgensolens røde Glans, det saa

ud, som det kun var Skyer, men for hver Time blev Omridsene tydeligere. Ved Middagstid havde vi naaet Vestmannøerne, de mærkelige, stejle, forrevne Klippeøer. Et malerisk Syn — de græsklædte Skraaninger paa de røde Klippevægge, de mange Faar og Fugle, og en Fuglefænger midt paa Fjeldsiden.

Sent samme Aften — efter 7 Døgns Rejse — naaede vi Reykjavik. Det var spændende at sætte Foden paa Islands Jord, at høre det islandske Sprog og se den islandske Natur.

Paa Laugarvatn blev det egentlige Møde holdt, og her hørte vi mange interessante Foredrag. Vi blev klar over, at vi ikke alene var kommet til Sagaøen, men at vi befandt os hos et Folk, der sætter al sin Energi og Kraft ind paa at bygge et Land op, der kan staa Maal med Brøderfolkenes Lande.

I Reykjavik (38,000 Indb.) bygges Teater, Universitet og Hospitaler, og her findes Ejnar Jonssons smukke og meget interessante Skulptursamling.

Ud over Landet bygges Landeveje og Broer, Højskoler og Landbrugsskoler. Paa en af vore Udflugter besøgte vi en stor, ny Forsøgsstation, hvor vi saa modne Kornmarker — et Særsyn paa Island. I Ölfus var vi inde paa det store Mejeri, hvor 8—10 danske Mejerister er ansat. Her spiste vi den islandske Nationalret „Skjir“ — en Slags Tykmælk, rørt op med Fløde — herligt.

Paa alle Turene kom vi til historisk kendte Steder, f. Eks. Hlidarendi og Thingvalla, her stod vi paa Lovbjerget og saa ud over den store Slette. Vor Leder, Seminarielærer Hallgrimur Jónasson, fortalte os paa alle Ture Brudstykker af Sagaerne og Historier, som stadig gaar fra Mund til Mund.

At foretage Bilture paa Island er noget ganske andet end i Danmark. Vejene er daarlige, ofte som vore Markveje, og Afstandene er store. Over mange Smaaelve er der endnu ikke bygget Broer, men Bilerne fortsætter flot ud igennem Elven, saa Vandet sprøjter op over Taget. Ofte var vi paa Afgrundens Rand, idet vi paa Nordlandsturen maatte over mange stejle Klipper. En Dag gik den ene Bil i Stykker, heldigvis var vi i Nærheden af en Højskole (disse er Hoteller om Sommeren), her blev de ældre om Natten, mens vi unge skulde fortsætte en 3—4 Timers Kørsel til Bestemmelsesstedet. Men det gaar ikke altid, som „Præsten prædiker“. Bilens Lygter var i Uorden, Fjeldene laa indhyllet i Taage, vi sneglede os frem med Livet i Hænderne. Tilsidst — efter enstemmigt Ønske — holdt vi stille og satte os til at sove, til det blev Dag. Skønne Drømme om Morgenkaffe m. m. — men ikke engang Blaabær fandtes her.

Ønsker man at se Geysir „springe“, maa man have god Tid. Vi

fodrede den med 100 kg Sæbe og kælede for den i 4 Timer med Sang og Snak, men saa gav den ogsaa „et flot Spring“, det varede ca. 20 Minutter. Krateret drønedede og buldrede, mens den mægtige Dampsøjle paa 50 m stod lodret i Vejret.

Paa Nordlandet var vi ude ved de store Svovlkilder; rundt omkring i Jorden kogte og boblede den fæle blaasorte Svovlmasse — stinkende og hæsliq som Heksekedler. Man forestillede sig, at man stod ved Indgangen til Helvede.

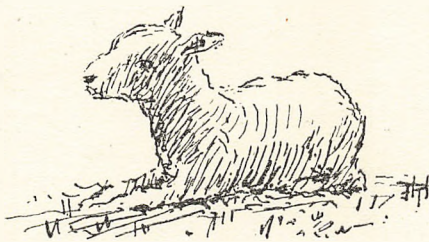
Ja, Island er i Sandhed Naturkræfternes Land, Vulkaner, Jøkler, Vandfald og varme Kilder.

Paa den korte Tid, vi var deroppe, fik vi Lov til at se og opleve saa meget af Islands afvekslende Natur. Ved Gullfoss og Seljalandsfoss og flere andre Steder saa vi de kolossale Vandfald. Men det, som længst vil staa i Mindet, er de skønne, ejendommelige Farver. — Hvide Taageskyer over blaarøde Fjeldsider. Hekla i Solnedgang — rød — grøn — blaa — ubeskriveligt.

Man betages af Islands skønne og storslaaede Natur saavel som af Folkets Djærvhed.

Hjemturen blev af en ganske anden Karakter end Opturen, idet Krigen var brudt ud, mens vi var paa Island. Vi blev standset af Krigsskibe, men slap dog for at komme med i engelsk Havn. Men aldrig har en Kyst forekommet os saa dejlig, som da vi saa Norges Fjelde i det fjerne, uvilkaarligt istemte vi: „Ja, vi elsker dette Landet“. Da vi satte Foden paa Bergens Grund, syntes vi næsten, vi var hjemme igen.

Laura.

NYNORSK REJSNING

Læsningen af en norsk Bog: *Asbjørn
Øverås: Norsk reising — Orkanger
1932 — i Forbindelse med Efterårets
Verdensbegivenheder har givet mig An-
ledning til nedenstående Betragtninger.*
E. J.

Vil man for Alvor opleve „Nynorsk Rejsning“, bør man tage til Trondheim og hellige nogle Dage til gentagne Besøg i Norges nationale Helligdom: *Nidaros-Domen*. Her står man ikke blot på hellig Jord, men også på historisk Grund; denne gotiske Katedral er uden Betænkning den mest særprægede blandt Nordens Domkirker. At følge dette Bygningsværks Skæbne er stort set det samme som at følge Norges Historie gennem Århundrederne; når Landet gik fremad og hævede sig til Magt og Ære, var det ligeså med Kirken. Når Landet faldt sammen under fremmed (d. v. s. dansk) Styre, gik det tilbage for Kirken. Men altid stod der en Olavskirke ved Nidaros (ved Nidåens Munding) — selv i den værste Forfaldsperiode var den Norges gamle Kongskirke med de stolte Minder, selv i de tungeste Trængselstider var den et Symbol på det norske Folks skjulte Reserver — og da den nynorske Rejsning satte ind, da rejste sig også Nidaros-Domen, stolt og vældigt som et Vidnesbyrd om, hvad et Folks skjulte Reserver kan indebære af Kraft og Vilje til Liv og Udfoldelse.

I 1869 begyndte Genrejsningen af Nidaros-Domen under svære Brydninger og skarpe Stridigheder, således som det bør være, når et gammelt, stærkt og frihedselskende Folk er ved at finde sig selv; endnu 70 År efter mangler der adskillige Års Arbejde — og et gammelt Ord siger, at Nidaros-Domen bliver aldrig færdig; for bliver den først færdig, så går Verden under. Meget mangler af det ydre, men indvendig rejser den sig magtfuldt og pragtfuldt, genrejst som den stod o. År 1300. Kirkerummets Vælde og Storhed taler så stærkt til een, at man kommer til at mindes Ingemanns Linier:

Stig op af Graven, Du Slægt, som døde!
forkynd Dit Fald og afmal Din Brøde!
Advar os for Udslettelsens Dom
og vis os hvorfra Din Frelse kom;

for under Korets og Højkorets Stengulv hviler 9 Konger fra Norges Storhedstid i Middelalderen tilligemed med mægtige Kirkefyrster og andre Stormænd. Den første af dem alle, Olav den Hellige, ligger et

Sted dybt under Højkoeret, slængt derved fra Højalteret under Reformationstidens konsekvente Udryddelse af Helgenvæsenet.

Men Reformationen slængte ikke blot en norsk Helgen i Dybet, den forsøgte hermed samtidig at udrydde Norges Nationalhelt, den Skikkelse, hvis historiske Gerning i Middelalderen var Norges nationale Samling, Norges Rigsenhed og Norges Kristning. Denne Reformationens Skændselsgerning blev et Symbol på det norske Folks Skæbne i de følgende Århundreder under dansk Styre og dansk Kulturindflydelse — Norges folkelige Kultur blev slængt i Dybet sammen med den store, norske Helgenkonge. Og det var os Danske, der gjorde det, mere af Uvidenhed end af ond Vilje; men det var dansk Magtpolitik — og det skabte Bitterhed for lange Tider i det norske Folks Sind.

Asbjørn Øverås siger herom i sin Bog „Norsk reising“: „Religions-skiftet kom som et Påbud og et Forbud, ikke som en Trang til et renere og rigere Liv; og tilmed på dansk Mål; saaledes blev Reformationens Århundrede et sort Århundrede“, og han fortsætter: „Det værste for os var selvsagt, at Lutherlæren kom til os på dansk Mål, særlig ilde, da alt højere Åndsliv var knyttet til Kirker og Præster. Således hændte det utrolige, at Reformationen, som i så mange Lande gav Folket en national Fornyelse, særlig ved at løfte Modersmålet til en Højdeplads, her blev en Hindring for en Folkevækst på egen Grund“.

Vi Danske er så vant til at se på Reformationens Indførelse, ikke blot som noget religiøst værdifuldt, men tillige som noget nationalt nyskabende, fordi Brugen af Modersmålet i Kirkerne fortrænger Latin, at vi forbløffes, ja, forfærdes over at høre om disse Virkninger i Norge.

Reformationens Indførelse i Norge er naturligvis ikke den eneste Årsag til Norges nationale Forfald, men den er en af de stærkest virkende Kræfter i Danskerherredømmets Hånd, fordi den trænger så dybt ned i Folkets daglige, religiøse Liv, og fordi (som allerede nævnt) „det højere Åndsliv“ derved blev så afgørende præget af Dansk, at Norsken fortrænges derfra. Der foregaar for Norskens Vedkommende en lignende Udvikling i Norge, som der foregår i Slesvig for Danskens Vedkommende; her må Dansk i „det højere Åndsliv“ tilsvarende vige for Høj-tysken, iøvrigt også stærkt begunstiget af Reformationen, der her finder Sted på Tysk. — Der er god Grund til for os Danske, at vi i vor Glæde over Reformationens Gerning noterer os disse, dens to, meget betydelige Sprogvirksomheder på nordisk Område.

Vi Danske må således stå Ret for den Kendsgerning, at den folkelige Udvikling i Norge gik i stå, fordi Danskerkulturen trængte ind og følte af den norske Almue som en fremmed Overklassekultur; senere hen i Tiden en Embedsmandskultur og en Bykultur af høj, dansk Kvalitet, men blot fejlagtigt anbragt i Norge. Asbjørn Øverås fælder i „Norsk

reising“ følgende Dom: „Gennem hele Tidsrummet var Overklassen i Norge, den økonomiske og åndelige Overklasse, unorsk og unational. Politisk var Norge helt afhængig af Danmark, socialt var Nordmændene en Underklasse i Landet“. Vi Danske følte os i den Grad som Herskerfolket i „Tvillingrigerne“, at vi endnu den Dag i Dag lærer vore Skolebørn, at Danmark „i 1814 afstod Norge til Sverige mod svensk Pomern, der senere ombyttedes med Lauenborg“ — vel er det *ikke urigtigt* at fortælle, at vi trykket af svensk-russisk Stormagtspolitik måtte afstå det stolte Norge for en Smule tysk Hertugdømme; men *sandere* vilde det være at fortælle 1814-Begivenheden således: I 1814 begyndte Norge ved sin Løsgørelse fra Danmark sin Udvikling som nynordisk Rige, en Udvikling, der ydre set afsluttedes med den endelige Selvstændiggørelse i 1905, da Unionen med Sverige ophævedes; men *den indre Selvstændiggørelse* er ikke afsluttet endnu.

Vi Danske bør tænke mindre på *det negative*, der set fra vor Side ligger i Opgivelsen af vor Herskerstilling i Norge, der ikke har været til dette Lands afgjorte Lykke og som formentlig ikke havde været holdbar i det lange Løb, fordi Kravet om såvel ydre som indre Selvstændiggørelse uvægerlig vilde være blevet rejst under det 19. Århundredes stærke Frihedsrørelser. Vi Danske bør for vor egen og for Nordens Skyld i alt Fald samtidig fremhæve *det positive*: At Norge ved Begivenhederne i 1814 og 1905 blev en selvstændig nynordisk Stat. — Og navnlig bør vi Danske, så snart vi glæder os over Norges *ydre Selvstændiggørelse*, også glæde os over dets *indre Selvstændiggørelse*, selv om dette sidste betyder Danskerkulturens Forsvinden fra Norge.

Den indre Selvstændiggørelse, — hvad er da det?

Ja, det er den, der ligger bag ved Genrejsningen af Nidaros-Domen, hvorved Mindet om den dybt nedslængte Hellig Olav genrejses; det er den, der ligger bag Målstriden i Norge og bag hele den betydelige nynorske Litteratur, som knapt kendes i Danmark; den ligger bag Grønlandsstriden og bag den Tilbageholdenhed overfor Danmark og Danske, som hersker i visse Kredse i Norge. Den indre Selvstændiggørelse, det er „det skjulte Norge“, der bryder frem gennem Danskerkulturens Overfladelag — det er kort sagt *de folkelige Reserver*, der er blevet taget i Brug under Opbygningen af Norge som nynordisk Rige.

Hvor vigtigt og hvor påkrævet den ydre Selvstændiggørelse i 1814 og 1905 end måtte være; den var dog ikke tilstrækkelig, — der måtte gøres op med den Fremmedkultur, der kun var „Enkeltmandskultur“ og ikke nogen virkelig „Folkekultur“ — den indre Selvstændiggørelse kom til at gå Hånd i Hånd med Landets fremadskridende Demokratisering gennem det 19. Århundrede til vore Dage, og den gav sig først og fremmest Udslag i en Bonderejsning med Kampen for Bondemålet

som en af de allervigtigste Faktorer; den norske Historieprofessor, Udenrigsminister Halvdan Koht siger herom: „Det er ikke lidet vigtigt at fastslå, at det var Samfundsstriden i Norge, som således løftede det norske Folkemål frem — det var Klasseagitation, der først tog det i Brug. Den indre Sammenhæng i Bonderejsningen bliver derved så meget klarere; vi ser den stærke Forbindelse mellem den sociale Strid og Kultur-rejsningen“. Den samme indre Sammenhæng mellem „Målstrid og Klassekamp“ gør sig også gældende i den norske Arbejderbevægelses sociale og politiske Strid. — Fornorskning og Demokratisering går Hånd i Hånd; de forudsætter begge hinanden på samme Vis som i Finland, hvor Forfinskning og Demokratisering ligger på samme Linie. „Det afgørende Fremskridt i ethvert Folks Historie er den Krisis, den Kamp, hvori det åndeligt etablerer sig som selvstændig Nation“, siger Arne Garborg — både Norge og Finland gennemgår i disse Årtier denne Kamp for „åndeligt at etablere sig som selvstændige Nationer“, først herigennem kan de blive sande nynordiske Stater.

Allerede i 1818 ser Grundtvig med forbløffende Klarhed, hvad der er galt med Norge. I Forordet til sin Snorre-Oversættelse siger han følgende: „Det norske Folk har sine Fejl — såvel som andre. Forsømmelsen af Landets- og Verdens-Historie er uforsvarlig. *Grillen at kalde det danske Sprog norsk, er — da man har et norsk Sprog — latterlig.* Det er meget begribeligt, at man krymper sig ved at kalde Spoget Dansk; men det er barnagtig Forfængelighed at omdøbe et Sprog, der ej kan forandres uden at fordærves. Vil I have Ord for at skrive *Norsk*, da lærer det af Snorre og Eders andre gamle Frænder og ser da, hvad I vinde, men kalder hver Ting ved sit Navn; thi det hører Gud og Sandhed, det andet Djævelen og Løgnen til. Gud velsigne og bevare gamle Norge“.

*

Vi vilde være dårlige Danske, hvis vi ikke følte den Dom over Danskerculturen, som nu fældes i Norge, som noget smerteligt. Vi vilde hellere tale om Fælleskulturen og fremhæve de Værdier, der under denne er tilført det danske Kulturområde fra Norge; vi mindes den danske Skueplads's Skaber, den festlige Verdensborger Ludvig Holberg, den djærve Johan Herman Wessel, den ædle Christian Colbjørnsen; vi mindes Treårskrigens Helte: Rye, Helgesen og Schleppegrell; vi glemmer ikke de „to store“, Ibsen og Bjørnson og deres mange betydelige samtidige, der alle ydede deres ypperste på Fælleskulturens danske Sprog, og endnu i vor Tid regner vi Sigrid Undset, Hamsun, Bojer og Wildenvey med i samme Gruppe. Vi ejer i de her nævntes Værker og Gerninger i Fælleskulturens Tjeneste nordiske Værdier, som Norge og Danmark kan være stolte over at bære med ind i den nynordiske Fremtid. Men snart vil de Dage vel være forbi, da Norge og Danmark udgør et

fælles Sprogområde for tilsvarende litterære Storbedrifter. Den indre Selvstændiggørelse må gå sin Gang, de folkelige Reservers Sprog- og Kulturindsats er allerede vidt fremskreden, litterære Storbedrifter på Nynorsk er allerede øvet gennem Digtere som: Vinje, Garborg, Duun, Aukrust og Krokann. Fornorskningen trænger igennem i stedse videre Kredse; hele det friske Opvæld af norsk Oprindelighed, der herved har fundet Sted, er allerede indgået i den nynordiske Fælleskultur fremfor i den forhen dansk-norske Fælleskultur. En ædel, gammel, men nu uholdbar dansk-norsk Forbindelse er afbrudt, en ny lovende norsk-nordisk Forbindelse er skabt. — Vi Danske bør overvinde Smerten derved og glæde os over, at det norske Folk nu skænker os alle her i Norden en frisk nynordisk Kulturindsats, en Kulturindsats, som bygger på indre folkelige, norske Værdier.

Alt for få Danske har forstået denne Norges indre Selvstændiggørelse; men endnu færre har gjort sig klart, at der gennem den 500-årige Forbindelse mellem de to Riger — udover Danskerkulturens uheldige Virkninger — politisk og navnlig ydrepolitisk er sket Ting, som Norge nu under sin genvundne Selvstændighed må føle som nationale Nederlag, ikke mindst fordi de var Følgen, ikke af norske, men af danske Kongers og Statsmænds Uheld og ofte også dårlige Politik. Her skal ikke tales om hårde Skattetryk og økonomiske Vanskeligheder, der vel stort set var lige hårde for begge Landes Befolkninger. Ej heller skal der tales om de Plyndringer og Hungerår, der fulgte med de store Krige. Man kan vel her sige, at de to Lande under disse ulykkelige Hændelser broderligt delte hårde Kår med hinanden.

Men det skal ikke forties, at Norge ved Christian d. I.s personlige Dynastipolitik mistede sine gamle Besiddelser, Orkneyøerne og Shetlandsøerne, der blev pantsat for Prinsesse Margrethes Medgift ved hendes Giftermål med Kong Jacob d. III. af Skotland. Og det skal ikke glemmes, at Christian d. IV.s uheldige Krig med Sverige 1643—1645 førte til, at de norske Landskaber, Herjedalen og Jemteland ved Freden i Brømsebro 1645 måtte afstås til Sverige. Og endelig i 1814 måtte selve Norge „afstås“ til Sverige, men Danmark beholdt de gamle norske Kronlande: Færøerne, Island og Grønland.

Navnlig Tabet af *de gamle, norske Kronlande* har været Årsag til megen norsk Bitterhed overfor Danmark; og svært er det deroppe at tro, at det sidste Ord i Grønlandssagen skulde være sagt i Haag i 1933; betydelige norske Kredse arbejder på en Genoptagelse af Sagen af nationale og erhvervsøkonomiske Grunde; og det vil være til overordentlig Gavn for et fremtidigt nynordisk Samarbejde, om Danmark og Norge til sin Tid kan nå til en virkelig Forstaaelse i dette pinlige Spørgsmål. Hertil skulde et alment, udbredt dyberegående Kendskab til Norges indre og ydre Selvstændiggørelse bidrage.

Kendskab til Norges Historie i Almindelighed og den nyeste Tids norske Udvikling i Særdeleshed er overmåde nødvendigt — ikke mindst i disse alvorlige År, hvor Norden må finde mest muligt sammen; dansk Ligegyldighed og overdreven norsk Fantasteri er to lige store Farer, når det gælder nynordisk Forståelse; et vist Fond af Kendskab til de respektive, nordiske Landes Historie og nuværende Tilstand kan fjerne disse Farer; og i særlig Grad er dette nødvendigt Danmark og Norge imellem, fordi der her er sket så mange Fortidsfejl, der nu skal bødes på. Men ikke blot derfor bør vi Danske på vor Side kende lidt mere til Norges Historie, end vi gør. Vi bør også have Kendskab til den:

1. fordi den gennem 500 År er en væsentlig Del af vor egen Historie;
2. fordi den fortæller om vor egen Skyld; vi får Lejlighed til en sund Selvprøvelse for Historiens Domstol, vi kan derved tilskyndes til at gøre godt, hvad vi en Gang gjorde galt — dette kan kun blive til Gavn for begge Folk;
3. fordi vi herigennem får et klart Bevis på, hvad et Lands folkelige Reserver kan betyde gennem århundredlange Vanskeligheder; vi ser, hvorledes disse folkelige Reserver, da de bryder igennem, virker Inspiration og Fornyelse.

Vi kan således i Norge iagttage de folkelige Reservers Kraft — de betyder, når de tages i Brug, et Folks indre Selvstændiggørelse, og det er denne Trang til *indre* Selvbestemmelse, der er afgørende når den *ydre* Selvbestemmelse trues. De folkelige Reserver siger nemlig til os selv: *Hvad vi er, hvad vi tror, hvad vi vil.* — Det har de sagt i Norge siden 1814, det har de sagt i Finland, i Polen, blandt Czecker og Slovaker gennem Undertrykkelsestiderne.

I Norge var der — siger Haldan Koht —: „rodfast Sammenhæng mellem den demokratiske og den nationale Politik“; her skabtes *det nationale Demokrati*, som iøvrigt er typisk for Norden. I Modsætning til de store *nationale Diktaturer* har Nordens Folk efter lange, indbyrdes Kampe og Brydninger vist Verden, at den sande Nationalfølelse er den, der samtidig med, at den samler det enkelte Folk, forstår og respekterer den tilsvarende Følelse hos de andre Folk; *heri består det sande, nationale Demokrati*. Men det kræver Tillid til de folkelige Reservers Kraft, Tillid til at vokse stille, men stærkt på *egne, indre Vækstmuligheder* og ikke på Bekostning af andres tilsvarende Muligheder.

Der spørges tit om, hvad *det nynordiske* er — det er bl. a. dette her anførte Syn på de nordiske Landes Tilværelse, hvor der regnes med de folkelige Reservers Evne til stadig at skabe Livskræfter i hvert enkelt af Landene til egen national Lykke og til fællesnordisk Gavn.

Verden vil til sin Tid, når den skal bringes i Lave igen, have Brug for denne Livsform i Stats- og Folkeliv, som de nordiske, nationale

Demokratier bygger på. Alene af den Grund er det af yderste Vigtighed for Verden, om disse Folk får Lov til at leve deres selvstændige Tilværelse uden direkte at komme med i det herskende Stormagtsopgør.

Det nynordiske beror netop nu på de folkelige Reservers Evne til en stedse rigere indre Selvstændiggørelse – på Trods af mulige Trusler mod den ydre Selvbestemmelse.

I Norge har vi nær Adgang til at iagttage dem; lad os da hente Inspiration og Fornyelse i en tung Tid ved flittigt at fordybe os i denne løfterige, nynorske og nynordiske Rejsning.

E. Juhre.

Hans Egede.

OM DET NORSKE OG DET TROLSKE

AT der er Trolld i Mennesker, ved enhver, som har lidt Øje for den Slags. De ligger inde i Personligheden og binder den som urørligt Fjeldstykke, lunefuldt Hav og ustyrligt Vejr — store og smaa Ubeister — fra det enkelte, vældige Bjerg — eller Havtrolld, der kan lægge sig med sin Vilje ind i Livsstrømmen, til Nøkken, Alven, Tomtegubben eller Nissen, der huserer og sætter sine lunefulde Indfald, Pudser og Krumspring ind i Folk. — — — „Trolldskaben lurder paa dette Stadium inde i Menneskene som Temperament, Naturvilje, Eksplosivkraft“.

Disse Jonas Lie sine innleidingsord til eventyrsamlinga „Trolld“ kom meg så levande for i sommar, da Pip ein gong tala om det norske. Ofte måtte eg ta deim fram igjen, måtte sjå inn i meg sjølv, måtte sjå lenger inn i folket mitt. „De nordiske Folks Reserver ligger hos Nordmændene“, sa Pip. Ligg så ikkje reserven netop i trolldet ved oss. Dette med trolldet treng ikkje absolutt vere noko vondt, noko nedbrytande. Der kan ligge liv. Og reserven finn vi i „Temperament, Naturvilje, Eksplosivkraft“.

Før 1813 hadde vi ikkje noko universitet i Noreg. Dei unge måtte til København for å skaffe seg lærdom, kultur. Kultur ja — det vart no vel helst framandkultur, kanskje berre glassur. Kjente dei på dette? I alle fall lengta dei mot det harde landet i nord. Ut i fra denne lengten

var det kanskje at dei i 1772 skipa til „Det norske Selskab, der dei kunne kome sammen og kjenne at dei var norske, få utløyning for – ja, for trollet i seg. – „Dog vaagne vi vel op en Gang og bryde Lænker, Baand og Tvang“.

Så kom 1814. Det å bryte lenker og band vart til byggande arbeid. Noreg skulle bli ein levande, sterk røyndom. Men ikkje alle såg at det da måtte byggast inne ifra. Ikkje alle forstår det enno idag. Wergeland såg det. Ivar Aasen både såg og handla derefter. Efter Ivar Aasen er det mange nordmenn, som har fått sjå seg sjølv, fått sjå folket – og som har fått trang til å forklare og levendegjøre det *verkelige* Noreg for dei som enno ikkje forstod. I brodden gjekk ein Vinje, ein Garborg, ein Aukrust, ein Duun.

Olav Duun. Det var eit tungt bud, det norske folket fikk, da han døydde i september i år. Den største forteljaren i nyare norsk bokheim seier somme. Større diktar har vi ikkje ått, meiner andre. Han har i alle fall hjelpt oss til å sjå oss sjølv – og det er ikkje noko større for eit folk enn å bli klar over seg sjølv. Duun talar om *makter*. Mennesket er bunde av makter. Men mennesket kan bli fritt – ved å gjøre det som rett og *sant* er. For å nå dette rette og sanne, kan ein kanskje ikkje alltid bruke dei mål som samfundet legg på tingen. Ein får kanskje sjå bort ifra det „folk“ meiner eller seier. Ein må følge den lov, som er lagt inne i oss, og som er eldre enn alle andre lover. Da når ein det som er rett og sant, og da når ein det ved „manns ferd“, som Odin i „Juvikfolket“ uttrykker det.

Eit folk som har slike sanningsseiarar som Olav Duun, har noko å leve av og for. Eg kom ein gong til å tenke over for meg sjølv, kva som vel var det fagraste av det, eg hadde set eller oplevd. Noko konkret kunne eg ikkje peike på. Det fagraste vart for meg: *Tru*. For trua kan ein leve på. Trua er det også som blir Duun si dikting. Han trur at mennesket kan kome gjennom dei verste prøver, naar mennesket sjølv trur på det sannaste i seg. Det er *trua*, som gjer Duun si dikting til stor kunst. All stor kunst er på ein måte religiøs. Og for den som ser det, blir ikkje kunsten „blot en kulturens lyxblomma, utan en tjänare i all mänsklig strävan“, som Prins Eugen av Sverige sa ved Erik Werenskiold si gravferd.

Erik Werenskiold. For eit år sidan døydde han. Olav Duun, Oskar Bråten, Sven Moren, Nikolaus Gjelsvik, Erik Werenskiold, alle desse har Noreg misst i det siste året, og alle desse forstod betre enn dei fleiste at skulle vi bli eit levande folk, måtte vi bygge ut fra det sermerkte i oss. Werenskiold har gjennom sin store målarkunst vist Noreg for nordmennene. Finast har han vist oss det i illustrasjonane til folkeeventyra. Eventyra våre er så fulle av troll. Men Werenskiold har

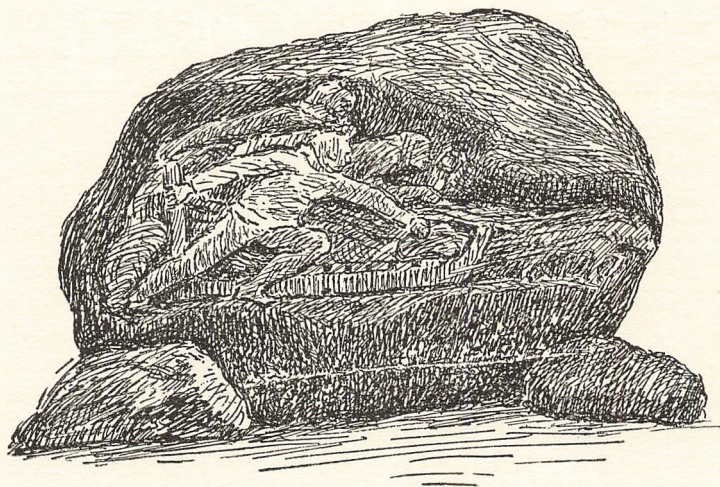

forstått desse trolla, og han viser oss deim slik at også vi forstår deim, forstår det menneskelege i deim. Trollet, maktene er der — om oss og i oss. Kanskje må vi gå til strid mot maktene om oss. I den striden må vi nytte ut, men ikkje miste det som er av troll i oss sjølv, det med „Temperament, Naturvilje, Eksplosivkraft“ — *reserven*. Den trollstemte fele må klinge sterkare med i den nordiske musikken.

Dette ser du paa Frederiksborg. „Ny-norsk“ og „ny-nordisk“, disse namna heng sammen. Vi skal arbeide fram det sermerkte i oss og forstå det sermerkte hos kvarandre. Berre derigjennem blir det *nordiske* sterkt. Så blir da ein nordmann så glad ved dette. Han kjem her til med ei *opgave*: Å vise dei danske det av Norden som ikkje dei har, men som bur i ein sjølv. Og så reiser ein der ifra med ei *gave*: Ved den forståing han møte, er han styrkt i sin norsksdom, styrkt i trua på verdet av det *norske*.

Derfor kan eg no — her eg sit framfor det flakkande skjæret fra elden på peisen i hola mi — ha tru på det innste ophavelege, det norske i Noreg — og i meg sjølv, ha tru på at det skal bere gjennom ei uroleg og tung tid.

Albert Haugsand.

NORDISKE BREVE

MED KITTY PAA MÄSTER-OLOFSGÅRDEN

Paa Opfordring af Forstander Christiansen skal jeg fortælle lidt om mit Ophold i Stockholm. Det Aar vilde jeg lige saa lidt undvære som Vinteren 37—38 paa Frederiksberg. At jeg fik saa stort Udbytte og Glæde af mit Ophold skyldes mange Ting, men den største Betydning fik dog det, at jeg blev der et helt Aar. Da jeg naaede September, var jeg klar over, jeg *ikke havde Tid* til at rejse hjem. Da begynder Studiekredse og Kursus, det kunde jeg ikke lade gaa fra mig. Jeg var klar til at begynde, først paa „Birkagårdens Folkhøgskola“ under Ledelse af Rektor Gillis Hammer. Her fik jeg med det samme et Indtryk af svensk Folkhøgskola, det var altid hyggelige og interessante Aftener.

Men den største Betydning havde dog Mäster-Olofsgården, som jeg ganske tilfældigt kom i Berøring med. En Søndag Aften havde jeg været til Aftensang i Storkyrkan og fik, da jeg gik ud derfra et trykt Kort stukket i Haanden. Nu blev jeg med en Gang interesseret, her var jo det, jeg hidtil forgæves havde søgt, nemlig en Studiekreds i Litteratur. Straks satte jeg mig i Forbindelse med Lederen af det hele, cand. mag. Gösta Herthelius. Men det havde, som det meste nye, sine Startvanskeligheder, og først efter Jul blev der begyndt. Vi var et lille Hold, der arbejdede for fuld Kraft og med stor Iver paa vore Opgaver, de var ikke altid lette at gaa til, det var Viktor Rydbergs, „Vapensmeden“, der var Emnet. Hvad vi ikke selv kunde klare, det kunde vor Leder cand. fil. Lennart Molin. Meget interessant var det at faa belyst og klarlagt Rydbergs Syn paa Tiden dengang sammenlignet med Nutiden.

Nu tænker I vel, hvad er Mäster-Olofsgården? Det er en Forening, stiftet af Pastor Grefberg og cand. mag. Herthelius, hørende under kristelig Studentersettlement, som

har til Formaal at samle Ungdommen i det gamle Stockholm til gode, lærerige og hyggelige Sammenkomster i et Kammeratskab, der kan sammenlignes med en Højskole.

Der er alle mulige Studiecirkler i forskellige Sprog, i Stenografi, Politik, Litteratur og lign.

Der er altid aabent Hus, hvor de forskellige Klubmedlemmer kan træffe hinanden til et Parti Bordtennis eller andet fornøjeligt. For Pigernes Vedkommende er der en fast Klubaften, der er helliget Syning, Maling og Læderarbejder.

Lørdag Aften var en fælles Aften med Underholdning af forskellige unge Mennesker; den bestod som Regel af Oplæsning, Prosa saavel som Poesi, Sang og Musik og hvad man ellers kan finde paa. En Gang om Maaneden en Aften med Leg og Dans.

Man skulde over Stortorget (det fik mig altid til at tænke paa Chr. II.) for at komme paa Mäster-Olofsgården, som laa midt i den gamle Bydel, den havde ualmindelige hyggelige Lokaler, en dejlig, stor, moderne Sal til Underholdning og Foredrag, men Kaffen blev altid drukket i Kælderen, og man blev med en Gang hensat til gamle Tider. Man kom ned af en stejl, snoet Trappe til forskellige smaa Lokaler med tykke Mure, ingen Vinduer, kun smaa Glughuller.

Og I kan vel forstaa Betydningen. Det er jo netop det, der giver nordisk Samarbejde at lære andre unge, nordiske at kende, det er ikke tilstrækkeligt, at Ministre mødes og arbejder paa nordisk Fællesskab. Men den store Masse maa med, og først maa det vel blive Ungdommen, der kommer sammen, diskuterer og sammenligner forskellige Spørgsmaal; det er paa den Maade, man lærer at kende og forstaa hinanden. Og ikke mindst at man lærer at elske sit eget Fædreland dobbelt.

Den svenske Ungdom er vaagen, fuld af Energi til at lære noget, baade for at supplere sin Uddannelse i det praktiske og ikke mindst udvide sine aandelige Kundskaber, i det hele taget lære at faa noget ud af Livet.

Jeg vilde ønske, I fik oplevet det samme, og I kan det. Rejs derop, bliv der, de første Vanskeligheder med Sproget og Venstrekørsel er ingenting at regne mod et helt Aars vidunderlig Oplevelse, prøv en Jul med Lutfisk og Julotta.

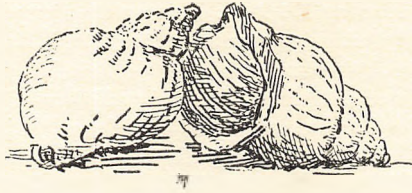
Nu var jeg hos ualmindelige flinke Mennesker, der forstod, jeg gerne vilde lære svenske Forhold at kende, saa der var aldrig noget til Hindring for, at jeg en 3 eller 4 Gange i Ugens Løb kunde gaa paa Kursus. Det betyder jo uendelig meget at møde saa stor Forstaaelse med Hensyn til den personlige Frihed.

Mange Hilsener og glædelig Jul ønskes Kammerater og Lærere.

Kitty Hansen, Harndrup.

P.S. Jeg er Kitty taknemlig for gennem hende at være kommet i Forbindelse med Mäster-Olofsgården og dens Folk. Paa en Stockholms- og Sigtunarejse i Oktober besøgte jeg Studierektor *Gösta Herthelius*, der allerede i September havde besøgt os paa Frederiksborg. Længe har jeg kendt Arbejdernes Studievirksomhed, A. B. F. og „Birkagården“, hvis Højskoleforstander *Gillis Hammer* er vor gode Ven. Nu saa jeg det tredie Sted, som I Frederiksborgere kan faa Glæde af, om det lykkes for Jer at faa Plads i Stockholm. Det er en Virksomhed i sin første Begyndelse, baaret af Mænd og Kvinder, der giver sin Fritid til Arbejdet, og ligesom „Birkagården“ sat i Gang af det kristne Initiativ, som vor store „Stjerneside“ fortæller saa meget om. — Kommer I til Stockholm for nogle Maaneder, henvend Jer saa til *Gillis Hammer*, Karlbergvägen 86, og til *Gösta Herthelius*, Själagårdsgt. 12, 2 Minutter fra Stortorget Gør som Kitty, vind Venner for Frederiksborg, hvor I kommer hen i Verden. Jeg lover mig stor Glæde af Forbindelsen med Mäster-Olofsgården for vort nordiske Samarbejde.

C. P. O. C.

TIL UNGDOMSSTÆVNE OG PAA SÆTER I NORGE

EFTER at have haft en god Vinter paa Frederiksborg Højskole, fik jeg Plads i Norge, gennem en norsk Lærerinde, som var paa Skolen.

Den 15. April rejste jeg der op med Damper fra København, det var voldsomt Blæsevejr paa hele Turen derop, indtil vi kom til Oslofjorden. Den Indsejling er noget af det pragtfuldeste, man kan tænke sig, med de mange smaa Øer, der var bevokset med Gran og Birketræer samt Sne paa de højeste Klipper.

Turen gennem Fjorden varer flere Timer, saa man kan rigtig faa Tid til at betragte det altsammen.

Ved Synet af alt dette glemte man helt Blæsten fra Natten. Rejsen fra Oslo til Gausdalen var ogsaa ualmindelig smuk med de høje Bjerge og den megen Afveksling i Højedragene, samt Turen langs Mjøsa, da Vandet altid giver et Plus i Naturen.

Den 16. April naaede jeg til Gausdal. Da jeg stod ud af Bilen, mødte jeg min Højskoleveninde, det var et glædeligt Gensyn. Lidt efter stod jeg inden for Dørene af et rigtigt, norsk Træhus, bygget af nogle rigtige, tykke Bjælker.

Det var en Lærerfamilie, jeg var hos. De var altid venlige mod mig, og jeg fik altid fri, naar der var noget for mig at komme med til, f. Eks. Ungdomsmøder, Fester og Ture m. m.

Hen paa Sommeren skulde der være en Tur til Nordfjorden til et Møde for Norges Ungdomsforeninger. Der var jeg saa heldig at komme med tillige med 4 andre Danske, som var i Gausdal, ialt var vi paa Turen 17 Unge. Vi startede Fredag den 30. Juni Kl. 6 om Morgenen i en stor Lastbil og kørte gennem Tretten langs Laagen, gennem Ringebu og Hundorp, hvor der ligger en Højskole samt et Olavsminde. Derefter kom vi til Otta og Vågå, hvor vi hvilede og spiste vor medbragte Mad og kogte Kaffe i det fri, paa Vejen dertil saa vi mangt et Sted, hvor stor en Skade Elvene havde gjort ved deres Oversvømmelser sidste Aar. Somme Steder havde de revet flere Huse ned og Masser af Sten og Grus laa ind over Markerne. Derpaa startede vi til Lom, hvor vi saa Kirken, et Værk i Stavkirkestil fra omkring Aar 1200, dens nyere Dele er fra det 16de Aarhundrede. Højrejst med Buer og Kors er Stavkirkerummets Indre, i sin Slags det smukkeste, som findes, ogsaa med flere Pragtstykker i „treskura“. Skiftende og storstilet Natur, gammel og høj Kultur kendemærker Bygderne Vågå og Lom, der fra langt tilbage i Tiden har hørt til de mest typiske, norske Fjeldbygder. Og Vejen gennem disse Bygder er en af Landets største Turistruiter. Hvor der ikke er opdyrket, dækkes Fjældene af Gran og lidt Birketræer, og bart Højfjeld kommer til Syne.

Lørdag Eftm. var vi til Stævne i Nordfjordeid, hvor der var Taler og Folkedanse, de var meget morsomme at se. Vi fik set en Masse forskellige Dragter, da der var Folkedansere fra mange Bygder rundt om i Landet. Søndag var Stævnet i Volda og Ørsta. Om Form. i Kirke, derpaa gik vi til Ørsta. Der hørte vi Tale af Form. for Norges Ungdomslag, der blev sunget flere Sange, og saa var der Hornmusik, derpaa Fremvisning af Skuespil paa Åsentunet.

Paa Fjorden var der Baadfart henimod Aften, samt Flyvning for hvem, der vilde

se sit Land fra Luften. Mandag Kl. 9 gik Turen atter hjemad. Fra Volda kørte vi til Hellesylt, en lille, smuk By, som ligger nede ved en Fjord, derfra sejlede vi til Geiranger, den Sejlur var vel nok imponerende med de høje Bjerger paa begge Sider, hvor der løber mange Bække nedad Fjeldet, et Sted 7 ved siden af hinanden, de gaar under Navnet „De 7 Søstre“. Vi her hjemme, som bor Side ved Side og har let ved at komme til vor Gaard, kan vist ikke rigtig forestille os, hvad for et Besvær Nordmændene mangen Gang har for at komme til deres Gaard. Flere Steder laa der en Gaard, mange 100 m. o. H., hvor der hverken er Vej eller Sti til, men man maa hejses derop.

Rygterne gaar fra gamle Dage, at naar Pantefogeden kom, trak de „Heisen“ op, saa kunde han jo ikke komme op til dem.

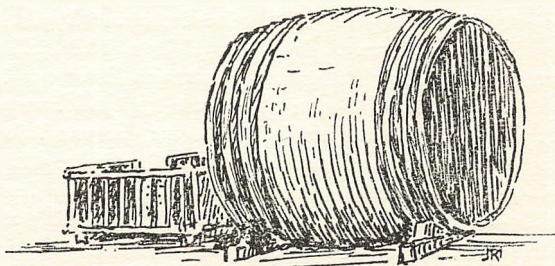
Køreturen fra Geiranger var nok imponerende. Paa 1 Mil steg Vejen ca. 1000 m. o. H., derfor var der utallige Sving paa Vejen op, og i mange af dem maatte Bilen rykke for at komme omkring. Da vi kom paa Toppen af Fjeldet, saa vi ned over Geiranger, dette Syn var altsaa — ja, det er slet ikke til at beskrive. Man skal se det med sine egne Øjne for at gøre sig en Forestilling derom.

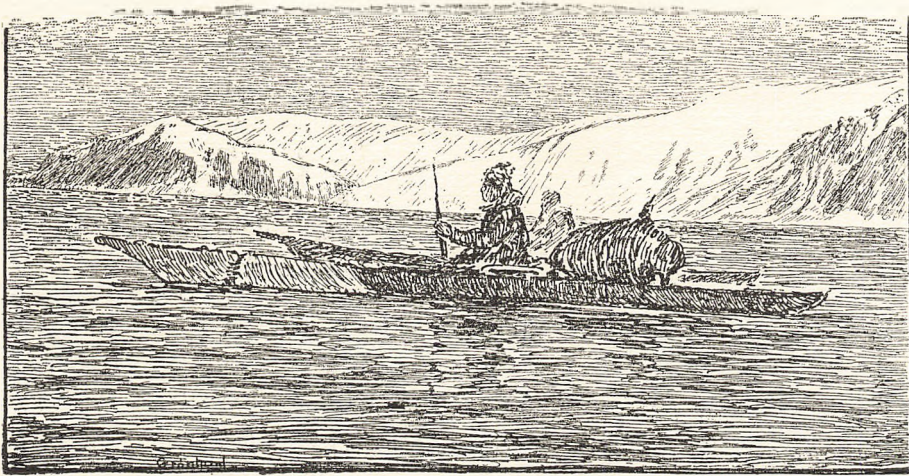
Da vi kom tilbage til Gausdal, havde der været et voldsomt Regnvejr, Bækkene og Elvene stod langt over deres Bredder, og Vejen var mangt et Sted brudt op. Et Sted havde Bækken skyllet Vejen bort i ca. 2 Meters Dybde. Straks efter denne Tur havde jeg været 3 Mdr. deroppe og skulde ikke være i den Plads længere. Da jeg syntes, det var for tidligt at rejse hjem, fik jeg en anden Plads paa en stor Gaard.

Maden er i Begyndelsen noget vanskelig at spise, men det varer nu ikke længe, før man synes om den. Grød og Spegeflæsk er meget almindeligt. Gaardene ligger ikke samlet som herhjemme, det vil sige, i nogen Bygder var det nu blevet Skik at bygge sammen, men i Bygder Nord for, var der mangen Gang indtil 10 Huse. Der hvor jeg var, laa Ko^s og Hestestald samt Lade sammen, et Svinehus for sig, og „Staburet“, som er noget af det mest typiske, det er nærmest som et Magasin, hvor de opbevarer Korn, Mel og Flæsk, ja alle Madvarer. Paa næsten dem alle er der et lille Klokketaarn, hvor der bliver ringet til hver Spisetid. Paa mange Gaarde er der 2 Stuehuse, det ene er til Forældrene at flytte op i, naar de Unge overtager Gaarden. De sidste Par Dage, jeg var i det herlige Land, var jeg en Tur paa Sæteren.

Den 11. Sept. drog jeg til Oslo, hvortil jeg var inviteret et Par Dage for at se Byen, og saa den 13. gik Turen over Sverrig hjem til mit kære Danmark igen. Den Norges-tur har altsaa været en stor Oplevelse for mig. Jeg vil altid mindes det smukke, jeg har set og alle de rare Mennesker, der var deroppe, ikke mindst min norske Lærerinde fra Højskolen.

Jeg sender alle paa Højskolen en venlig Hilsen
Kirsten.

VINTERSKOLEN 1938—39

Fra Indvielsesfesten til Forældredagen.

Vinterskolen begyndte med den store Fest for den nye Bygning, sikkert den største, vi kommer til at opleve. — Det var Trediedagen efter, at de 96 Vinterelever var kommet, Vagn og Rigmors Norgeshold var kommet og Musiklejrens Kor og Orkester, saa da Klokken om Søndagen d. 6. slog to, myldrede det med vore egne og med Egnens Folk, ja med mange af Skolens Venner langt borte fra.

Formanden for Skolens Bestyrelse, Ligningsdirektør H. C. Henningsen, var Dagens første Taler efter at Orkestret havde spillet en March af Händel og Koret havde sunget „Sions Datter“ af Händels „Judas Maccabäus“. Formanden takkede Arkitekt M. P. Madsen og Haandværkerne, gav et Overblik over „Grundtvigs Højskole“s Historie og overgav den nye Bygning til os, der staar i det daglige Arbejde, og udbragte et Leve for Skolen. — C. P. O. takkede for den Hjælp, den nye Ordning vilde komme til at betyde for Skolens Fortsættelse, talte om Skolens nordiske Gerning, idet vi jo ser den som et Mellemlid mellem den gamle danske Højskole og den kommende fællesnordiske Højskole, som Grundtvig for 100 Aar siden profeterede om, og sluttede med at skildre Grundtvigs Gerning som Befrieren og Forpligteren. Kun naar man forstod ham saadan, kom den rette Livets Spænding ind i vor danske og nordiske Skolegerning. — Margrethe Christiansen talte derefter om Begrups Frederiksborg, Rosendalernes Lyngby, om Schrøders og Appels Askov, om de tre Strømme, der mødes her i et nyt Løb, men som udspringer fra samme Kilde. Ikke Minder om Drøm, men om Daad, ikke

Tvivl, men Tro er Baggrunden for vort Arbejde paa „Grundtvigs Højskole, Frederiksborg“.

Efter en Pause talte Undervisningsminister Jørgen Jørgensen og skildrede sit Syn paa Folkehøjskolens Opgave, og hvordan det var et af hans Gernings Maal, at den, uden at svigte sit Kald og give Afkald paa sine Friheder, kunde komme i Forbindelse med nye Kredse af dansk Ungdom. Højskolen har netop nu Betingelser herfor paa Grund af, at den ikke tager Sigte paa det materielle alene, men paa det menneskeligt værdifulde, det der er Forudsætningen for, at Menneskelivet som saadant lykkes. Højskolen skal støttes langt rigeligere end før uden Indgreb i dens indre Liv, og den maa gøre sig til Tjener for endnu større Dele af dansk Ungdom — ellers faar vi den tvungne Ungdomsskole. Ministeren sluttede sin Tale med at lykønske vor Skole til dens nordiske Indstilling og udtale sin Tro paa, at Virkeliggørelsen af Grundtvigs Drøm om den fællesnordiske Skole var nær forestaaende.

Om Aftenen var der Gymnastikopvisninger og Musikunderholdning samtidig i Gymnastiksalen og i Spisesalen. Ialt har der været henved 700 Deltagere i Festen. Juhre slutter sin Dagbogs Skildring med disse Ord: „Hele Festen maa betragtes som yderst vellykket, og den forløb med usædvanlig Præcision“.

Til Brug ved festlige Lejligheder i Vinterens Løb indstuderede vi i de følgende Uger Bjørnsons „Sigurd Jorsalfar“ i den Forkortning, som Bo Rud i Askov har foretaget til Brug for et af D. U. G.s store Stævner.

„Sigurd Jorsalfar“.

I Modsætning til „Kongsæmnerne“ det foregaaende Aar var det udelukkende Elever, der spillede denne Gang, og det blev spillet med tung nordisk Alvor af Holger Petersen som Kong Øystein, med Kraft og Lidenskab især af Claudi, der var Kong Sigurd, og Nina Larsen, der var Borghild. Vi, der saa Borghild knæle og bede for sin Kærlighed, glemmer hende aldrig, eller Sigurd i Vanvidscenen, medens Skjalden Morthorst og Hirdmanden Aksel Larsen med Bibelen i Haanden prøver at berolige ham.

Sigurd Jorsalfar blev opført første Gang den 31. Januar. Da havde vi laant Skolens Lokaler til F. D. B. i Frederiksborg Amt, hvis Formand, Branddirektør Rasmussen, ledede Mødet. Forstander Arnfred talte og Brugsforeningsfilmen blev vist.

Den 10. Februar havde vi sammen med „Sønderjydsk Forening“ Afstemningsfest paa Skolen. Paa Grund af Kulden i den gamle Sal har denne Fest i de sidste Aar været holdt paa Leidersdorff, men nu vendte den atter tilbage til Højskolen. Museumsinspektør Jørgen Paulsen fra Slottet bød velkommen, og Kreditforeningsdirektør Anker Calløe, Ha-

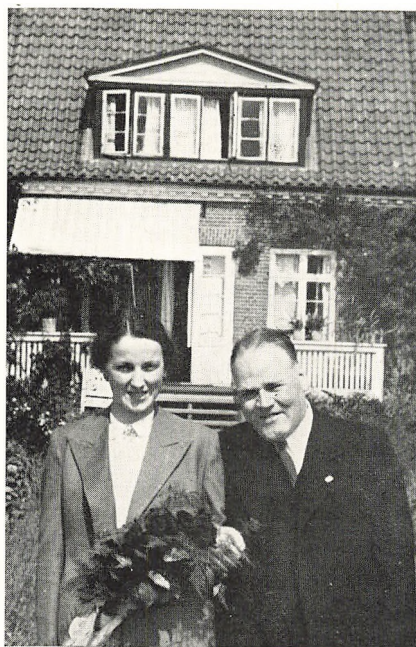
Bryllupsklokkerne ringer!

„Sent, men sødt i Dannevang“.

„Det er nok noget andet end Kontoret, Grethe“.

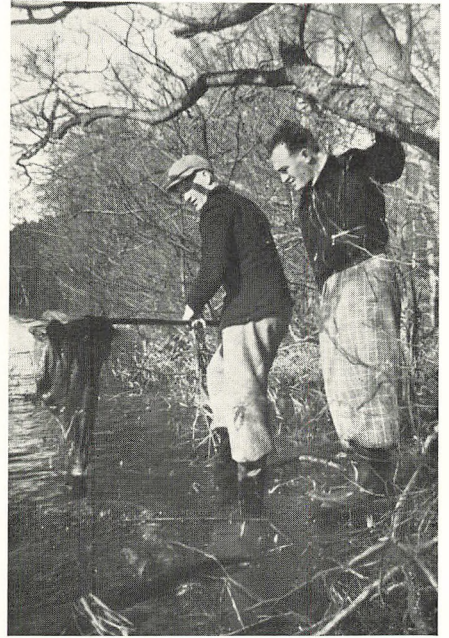

„Se op til os, naar I kommer til Frederiksborg“.

„Og med Guds Hjælp bliver du snart Enke“.

Naturforskerne: Aage og Gunnar.

Samsø og Norge løfter i Flok.

„Hils i Sverige og pas godt paa ham, Eva“

derslev, talte om Jordkampen i Sønderjylland. Om Aftenen holdt C. P. O. Foredrag om Sigurd Jorsalfar, der paa en næsten profetisk Maade forkynder, hvad vi vil i D. U. G. og i Folkungarbejdet: vende Ungdommens Sind fra Interesser for Alverden til Opgaver hjemme i Norden og ved vor Grænse.

Søndag d. 19. Februar holdt vi Fastelavnsfest og nordsjællandsk Elevmøde. C. P. O. holdt et Foredrag om „Æ Bindstouw“, der derefter blev opført af Eleverne inde i Spisesalen oppe paa Podiet — de gjorde det paa uforfalsket jydsk, og de gamle gribende Fortællinger kom saa troværdigt og sindigt frem, at det var som Tonen fra vort store stærke Fastland helt fyldte os alle. Om Aftenen talte Vagn før Gymnastikopvisningerne, og saa gik Ballet over Gymnastiksalens nye Gulv.

Søndag d. 19. Marts var der Forældredag. Der kom endnu flere i Aar end i Fjor — ca. 100, og mange langvejs fra, og glade var vi alle. — Da holdt min Kone det Foredrag, som findes her foran i Aarsskriftet. Jeg sagde ogsaa noget, og „Sigurd Jorsalfar“ kom frem for sidste Gang.

Lærerkredsen og vore aktuelle Aftener.

Ja, det var lidt om vore Fester. Nu da vi skal begynde Vinterskolen med saa mørk en Baggrund, lyser disse Begivenheder med særlig Glans for min Erindring. Og saa lidt om Arbejdet. —

Lærerne kender I, gamle Elever, undtagen de nordiske, der altid skifter, og saa Landbrugslæreren. Norsk Lærerinde var Frk. Berthe Nordrum fra Krokanns Gausdal, og svensk var Frk. Else Lindberg, d. v. s. finlandssvensk fra Vasa i Østerbotten. Oluf Højstrup Jensen klarede ikke blot Landbruget og Landbrugstegningen i stiv Arm, men ogsaa Danskhold og et Studiehold i Henrik Ibsen. Og saa havde vi endnu en ny Mand: Dr. jur. Christian Bertelsen fra Flensborg, der underviste i Tysk og i Sønderjyllands Historie. Norden og Sønderjylland var daglig nærværende i Lærerkredsen. Vi takker alle de fire, der nu ikke længere er paa Skolen, for stor Hjælp i Vinterens Løb.

Hjælperne ude fra var som sædvanlig mange og gode. Om Tidens store Spændinger bragte Dr. Marcus Melchior og Dr. Mockrauer os Bud. Den første ved sin Fortælling om Jødernes tunge Skæbne, et Foredrag, der faldt kort efter den store Jødeforfølgelse i Tyskland i Anledning af Attentatet i Paris. Den anden gennem sin Skildring af den tyske Ungdom i Republikkens Tid og i det 3. Rige. Ikke mindre aktuelt var Maskinist Ladungs Foredrag om A. M. K. og Kaptajn Norups Foredrag om Nordens Forsvarsproblemer. Lys over politiske og sociale Problemer bragte Kommunalærer Kjerulf Nielsen os med et Lysbilledforedrag om Sovjetrusland, et Foredrag om den moderne Arbejderrepublik, der for mig kom til at staa i en mærkelig Modstilling til Falck Hansens beta-

gende Skildring af de religiøse Bevægelser i det danske Arbejdersamfund, et Foredrag, der gjorde et dybt Indtryk paa os alle.

Vore danske politiske Gæsteforedrag blev i Aar indskrænket til tre. „Regeringspartierne“ repræsenteret af Borgmester Retoft, Frederikssund. „Oppositionens Synspunkter“ fremført af Erik Eriksen og „de uparlamentariske“ noget ensidigt repræsenteret af Arne Sørensen.

Paa min udtrykkelige „Befaling“ maatte Jens Marius Jensen atter fortælle om Fritjof Nansen, et Foredrag vi ikke kan undvære, ligesaa lidt som Holger Schrøders tre Foredrag „Fra Oliekampen til den danske Bonde og hans Kamp for Livet“, Foredrag, der kommer sidst i Marts, naar alle Vinterens lange Linjer skal drages sammen med størst mulig Kraft.

Sønderjylland fik vi skildret gennem Aage Møllers Foredrag om Balder — d. v. s. om Ungdommens Kamp mod den tyske Jordmagt, samme Æmne som Direktør Calløe havde talt om d. 10. Februar, gennem Carla Schiblers Foredrag om D. U. G. Arbejde i Grænsesognene og gennem Gotfred Hansens Foredrag om berømte Sønderjyder i dansk Kunsthistorie.

Sidst, men ikke mindst, takker jeg Fritz Wartenweiler og Hermann Væny fra Schweiz for deres Fortælling om deres Folk og Bibliotekar Bremerstend for hans Skildring af Nordsjælland.

Nye Veje i Litteraturundervisningen.

Det daglige Arbejde, Aarets rolige Rytme, forskellig fra Vinter til Vinter, hvem kan fastholde den i Skrift? Det er jo kun det ydre og ekstraordinære, der løber ind i vore Dagbøger. — Og dog er der en enkelt Ting, som jeg husker med Glæde, en Undervisningsreform af de smaa, men — tror jeg — af de effektive. „Litteraturhistorien“ blev i Vinter lagt ind i et nyt Spor efter fælles Aftale i Lærerkredsen. For at give jer Elever Lyst til selv at læse de store Hovedværker af nyere Litteratur, blev vi enige om, at hver af Lærerne og Lærerinderne skulde holde Foredrag — ikke om sin Yndlingsdigter, men om en af sine kæreste Bøger, saa at I kan se, hvad en Bog *kan* betyde, naar det helt er den rette. Vi tog følgende Bøger igennem:

Karen Helle Vagn Christensen: Katharina.

Vagn Christensen: Bræen, Skibet.

Margr. Christiansen: Kristin Lauransdatter.

C. P. O. C.: Faust, Brand, Adam Homo.

Carl Guldagger: Jeg ser et stort, skønt Land og
Borgslægtens Historie.

Oluf Højstrup Jensen: Sognet.

Edwin Juhre: Pelle Erobreren.

Vi har i Sommeren 1939 fortsat paa samme Maade, og saaledes, at vi prøver paa for vor egen Skyld at faa nye Værker draget frem. Margrethe C. har saaledes i Sommer gennemgaaet Kambans store Roman Skálholt.

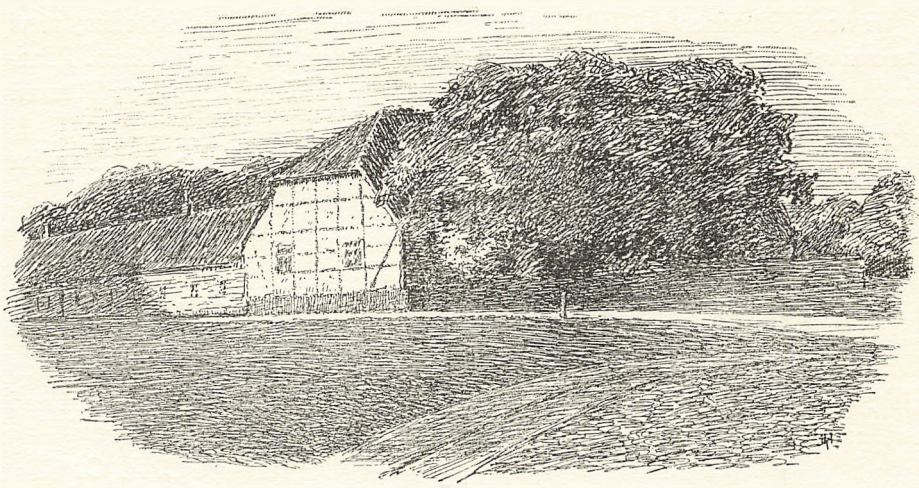
Et Fingerpeg i Retning af, at dette Forsøg paa at vække Interesse for god ny Digtning lykkedes, fik vi derigennem, at de nævnte Bøger stadig er udlaaent fra Biblioteket.

*

Til sidst en Tak til jer alle for den store, gode Vinterskole, vi havde sammen. Paa Grund af Krigen naar vi jo ikke op paa det gamle Tal hverken med de danske eller nordiske Elever nu i Vinteren 1939-40, og den store nye Sal bruger vi paa Grund af Brændselsforholdene kun, naar vi holder Maanedsmøde. Velkommen til Elevmødet til Sommer.

C. P. O. C.

SOMMERSKOLEN 1939

NAAR jeg ser tilbage paa den Sommer, som nu er omme, maa jeg aller først sende en særlig Hilsen til Sommerpigerne fra 1938. I deres Tid havde vi alle mulige Vanskeligheder: daarligt Vejr, ingen Gymnastiksal, Sygdom — og dog hjalp de os med Humør og Arbejdsiver, saa vi fik en god Sommer. I Aar var det i alle ydre Henseender de letteste Forhold, vi har haft. Den ny Gymnastiksal og den luftige, rummelige Foredragssal, de gode Baderum, saa mange Skolestuer, at vi ikke behøvede at undervise i de private Stuer, alt gjorde det let. Sygdom havde vi næsten ikke, ingen Epidemier, og Vejret var pragtfuldt Maaned efter Maaned. Bagefter har man næsten den Fornemmelse, at der blev givet os en særlig straalende Sommer, inden Mørket sænkede sig over Europa og dermed over os. Oplevelserne fra September 1938 var heller ikke glemte. Vi var taknemlige for Freden og spændte paa, om vi beholdt den, og det mærkedes som en alvorlig Understrøm, som ogsaa kendetegnede Sommeren, og som ved enkelte Lejligheder slog stærkt igennem, som ved Juhres Elevmødeforedrag „Danmark i Dag“ eller Arnfreds ved Askovkredsmødet om „Højskolen og Demokratiet“.

I Lingiadens Tegn.

I det store og hele vilde I gamle Elever nok synes, at det daglige Arbejde gik som i jeres Tid. Men der var alligevel to Fag, som havde særlig Vind i Sejlene i Sommer. Det ene var Gymnastikken, som fik en særlig Glans ud fra Lingiaden. Vi følte det, som om vi havde Del i Lingiaden, selv om vi ikke skulde med til Stockholm. 4 Hold trænede her, de 3 med vore egne Lærere. Vagn skulde være Fanebærer for Dømme-

strup, og Rigmor Fløjmand for Jørgine Abildgaard, og alle vi andre vilde se alt, hvad der var Mulighed for at se af Herligheden i København. Rigmors Lingsdearbejde strømmede med over i Skolens Gymnastiksal, der var en Forventning over Arbejdet og et Arbejdsfut, som fra Begyndelsen kom af, at Rigmor var bange for, at Eleverne skulde blive snydt, fordi hun skulde til Stockholm. Men det gik modsat: aldrig har vi haft saa megen Gymnastik og lært saa meget ved at se andres Gymnastik som i Sommer. Klaveret maatte ustandselig op og ned, saa vi til sidst maatte finde paa en nem og stærk lille Vogn (à la Vagns Redskabsvogne), som en, to, tre triller Klaveret ned til Pladsen.

Begge de kvindelige Lingsdeledere viste os deres Amtshold. Anne Marie Børup d. 10. Juni, hvor vi i Ro uden andre Gæster kunde se paa Opvisningen og drøfte Øvelserne. Den Aften steg Gymnastikinteressen, saa det mærkedes hele Sommeren. Jørgine Abildgaards Hold (Øst for Storebælt) havde Opvisning til „Nordsjællands Folkefest“ 18. Juni, og næste Morgen talte hun til Eleverne. Det spændte atter Forventningen om Opvisningen i København, som vi fik et stort Udbytte af, fordi vi kendte Øvelserne saa godt. Vi var alle med derinde. Hvad var bedst? at se K. A. med alle de gamle, som viste, at „gammel Kærlighed ruster ikke“ — eller de vældige Hold af unge? Tilsammen talte de om Sammenhæng mellem Slægtleddenes Ungdom. For os gamle Gymnaster blev disse Oplevelser en Hjælp til at klare os Gymnastikkens Udvikling siden vor Tid, og jeg syntes, det var saa iøjnefaldende et Billede af Udviklingen i det hele, at vi til Elevmødet og Forældremødet prøvede at vise det, baade gennem en Karakteristik af den Lingske Gymnastik og Gymnastikken nu i Ord, og ved et Hold i ren Lingsk Gymnastik og ét med tilsvarende Øvelser af i Dag, ledet af mig og af Rigmor. Det havde vi stor Fornøjelse af, og jeg sender ofte Delingsførererne en venlig Tanke, at de vilde slide saadan med mig i den gamle Timeseddel. I kan tro, det var morsomt for mig at kommandere Rigmor!

Af fremmede Gymnaster havde vi ogsaa i Aar Besøg af Lillsved Gymnastikhøjskole ved Stockholm.

Det andet Fag, som var særlig gunstig stillet i Sommer, var Sangen. Musikken laa i Luften. Vi havde for første Gang Musik til Gymnastikken. Og vi havde en spillende Lærer, vor norske Haugsand. Ak, hvor vil vi savne det, nu vi har prøvet det. Han spillede Hardangerfele, optraadte sammen med Vagn som Bas i Koret, og opmuntrede i det hele taget Kunsten. Hans egentlige Felt udenfor Lærergerningen er ellers Malerkunsten, og I vil møde adskilligt her fra hans Haand, bl. a. en stor Illustration til „den nordiske Stjerne“. — I Pinsen var baade Hjelmberg og Grytter her med nogle af Hjelmbergs Elever. Musiklejren gik stort, med en ny medvirkende, Komponisten Svend S. Schultz, og til

Elevmødet kom Grytter selv og dirigerede. Det gik her som med Gymnastiken: vi blev ivrige. Koret i Sommer blev efterhaanden meget fint, og det var et straalende Program, vi sluttede med. Man kan naa meget paa 3 Maaneder i Koret!

Det gode Vejr begunstigede Turene, som ofte blev forenet med Guds-tjenester (i Slangerup og Helsingør) eller Møder (i Helsingø og Jægerspris). I Asserbo var vi Gæster i Juhres Sommerhus „Helsebo“, som Rigmor og jeg efter 13 Dages Ophold kan bevidne er et ideelt Feriehus. Sverigesturen blev vellykket trods Vagns og Rigmors Fravær, med bedre Tid end i Fjor paa Håkull. Københavnsturene bragte af nyt: Akvariet i Charlottenlund og en Tur langs Øresund. Vi besøgte Diakonissestiftelsen, som vi blev godt kendt med i Sommer, da vi to Gange havde Besøg af Diakonisser, den ene Gang ledsaget af Forstanderinde, Frk. Bardenfleth, foruden Søster Elnas Foredrag om Filantropiens Historie.

Skolefester og Gæster, „Aud den Snarraadige“.

Vi havde i Sommer tre gode Skolefester. Først Begtrups 80-Aarsdag d. 28. Juni. Vi havde haabet at kunne afsløre hans Mindesten den Dag, men det bliver nok først til Elevmødet næste Aar. Nu samledes vi ved Graven om Morgen, og C. P. O. holdt Foredrag om Begtrup i første Time. Fru Begtrup var til Stede, og hun samledes med os om Aftenen til Chokolade i Spisesalen, hvor der kom enkelte andre af Familien og af de tidligere Lærere. Jeg opfriskede Minder fra Frederiksborg i „gamle Dage“, Ole Jensen hilste fra Lærerne, og til sidst talte Fru Begtrup. Det var en god og hjemlig Festdag. Elevmødet var straalende. 300 gamle Elever. Dejlig Lørdag Aften. Spisning i Gymnastiksalen, Foredrag i Kirken, Haven myldrende af gode Venner — og Regnen slukkede først Illuminationen, da den havde lyst en Time.

Til Forældremødet var der mødt 80 Forældre. C. P. O. talte om Wil-lumsens Relief, og iøvrigt prøvede vi at tage Gæsterne med i alt, hvad vi har været optaget af i Sommer. Næst efter Elevmødet er Forældredagen den særlige Skolefest, det føles som en stor Værdi for os, naar jeres Forældre kommer hertil og følger os Dagen igennem. Tak til alle, som var med i Aar!

Vi havde i Sommer 16 sønderjydske Elever. Hvor var det dejligt d. 15. Juni, da vi begyndte Dagen med at høre om, hvad Dannebrog har betydet for Sønderjyderne, at have den Flok bag mig. Det var ellers Juhre, som holde det sønderjydske Foredrag den Dag, men noget senere fortalte Grethe Olsens Far, som har været Lærer i et Grænsesogn siden 1920, om Livet dernede. D. 15. Juni blev ellers nordisk, da vi fik Besøg af en stor Flok Telemarkinger, som om Aftenen sang og dansede for os.

Til Gengæld havde vi Premiere paa Skuespillet „Aud den Snarraadige“ (opkaldt efter Aud i Vinter, hendes Søster hed Jardebjerg!) af C. P. O. C. Det handler om Forholdet mellem Norge og Danmark paa Christian IV.s Tid. Hovedpersonerne er norske og spillede af Haugsand og Hjørdis Takle. Blandt de danske var Rigmor Leonora Christine. Efter mange bitre Smerter forenedes de elskende, og Vagn som Hannibal Sehested sluttede af med Ønsket om Venskab mellem Norge og Danmark. Der var Menuet og Musik, Fakler og Ildskaale-Fest! Vi opførte det adskillige Gange, men mest spændende var det, da vi havde Nordmænd som Tilskuere. For Resten blev Nordsjællands Folkefest en nordisk Dag: Indenrigsminister Bertel Dahlgaard talte om „Den nordiske Tanke“, saa kom Lingiadegymnasterne og til sidst Skuespillet.

Foruden Nordmændene havde vi Besøg af „Færøsk Forening“, som satte Fart i Færødansen, og svenske Højskoleelever og -lærere fra „Katherineberg“ i Halland. Vor egen Lærerinde, Lisa Törnquist, var fra Kalix, men har været Lærerinde paa „Sörängen“, saa Sommerens svenske Punkter gaar fra Kullen over Halland, Smaaland, Stockholm til den finske Grænse.

Ferien har i Aar været meget besat med Kursus. Desuden har vi været Værter for Sønderjydske Lejrskole. Ellers har vi fartet meget om, og hvert eneste Sted har vi mødt gamle Elever, det er Efteraarets store Glæde. Tak fordi I møder saa talrigt op til vore Foredrag! Kan I blive saa mange paa eet Sted som paa Mors eller i Svendborg Amt, skal vi nok komme en Aften alene til jer, — men ellers er det dejligt at se jer rundt i Forsamlingerne. Det har været et godt Efteraar til Møderne, vi trænger til at samles, og Folk overvinder Bilsavnet og kommer alligevel — og det gør godt.

„Begivenheder“ i Lærerkredsen.

Nu ved jeg, hvad I venter paa, men jeg har gemt det til sidst! Ja, det er ikke til at komme uden om, at her er sket store og spændende personlige Begivenheder, som har „bevæget“ Lærerkredsen. Først kom Rasmus Jeppesens Forlovelse med Ruth Appel (36—37). Vi troede, han var uovervindelig. Men d. 25. September fejrede vi deres Bryllup i hendes Hjem paa Ellehus, og allerede næste Dag havde jeg den Glæde at besøge dem i deres kønne og hyggelige Skole i Ebberup ikke langt fra Assens. Hvornaar skal vi have Elevmøde i Ebberup Skole? Jeg er parat!

Det næste var endnu mere forbløffende. Juhre forlovet! Det kom som en Bombe og frembragte en spontan Begejstring over hele Linien, saa der straks maatte et rigtigt Forlovelsesgilde til. Den 8. August blev Herdis Bro Jørgensen (Søster til Jørgen 35—36, Holger 37—38, Gudrun 38) Fru Juhre her i Frimenighedskirken, og som det kunde passe

for Lærerfolk paa den nordiske Højskole drog de paa Bryllupsrejse til Trondheim og Stockholm. Nu har de et hyggeligt og smukt Hjem paa „Æbelholt“s 1. Sal.

Laura tog det i omvendt Orden. Hun sikrede sig den nordiske Rejse ved at tage til Island sammen med Eva, Lubbe og Guldagger — mens Kæresten gravede ud for Nationalmusæet. Det kunde nu være blevet en slem Historie, fordi Krigen kom. Bryllupsdagen nærmede sig — men Bruden var væk! Først to Dage før Festen kunde Lauras Mor ringe til Frederiksborg: Hun er her! Kom til Bryllup! Syv Mand høj rejste vi til Sommersted og fejrede Fru Laura Halkjær Kristensen, som vi dog haaber at gense til Sommer. Hyttemor er uerstattelig! Ellers bor de paa Amager i Nærheden af Rigmor, men de er aldrig hjemme!

Og saa til aller sidst: Naar I kommer op paa Kontoret, finder I en ny Indehaver, Karen Nielsen (36—37). Hvor er Grete?? Ogsaa hun! Elever fra 37—38 vil ikke undres over, at hun har taget Navnet Sidelmann Christensen, men det vil nok glæde jer, at Grete er at finde her i Nærheden. De er blevet Bestyrerfolk paa en dejlig Gaard, „Vestervig“ i Kregme, 4 km fra Frederiksværk ad Hillerød til. Det er en rigtig sjællandsk, gul Gaard med Straatag, Stuehuset lidt højere og teglhængt, Haven hyggelig, Markerne ned til Roskilde Fjord eller med Udsigt til Arresø. Stort Hønseri. Alting saa net, som det kunde være paa Fyn, og saa „drevet“, som det kunde være i Jylland. Nu kan Grete faa sin Lyst styret — kan I huske, det vrimlede af „Hestebilleder“ paa Kontoret? Vi har klappet 2 af hendes 6 Heste — men hvordan hun faar passet 900 Høns — naa, det gaar vel, naar hun klarede 100 Karle.

Nu er da Vinteren inde, men det er opmuntrende at mindes den glade Sommer under de mørke Skygger nu. Bliver det svære Tider for os, har I dog givet os Minder til Hjælp og Styrkelse, og vi siger jer Tak for alt Venskab i det svundne Aar, for Hilsener (specielt 16. Marts og 20. August), Møder og Besøg. Særlig Hilsen til vore finlandske Venner og til dem paa den anden Side Verdenshavene. Der er blevet saa langt imellem os, men Tankerne rækker dog frem.

Maatte Tiderne lysne, men maatte vi, hvad der end skal komme, kunne bære det paa rette Maade.

God Lykke i jeres Hjem og jeres Arbejde!

Glædelig Jul og godt Nytaar!

Margrethe Christiansen.

EFTERAARETS STORE KURSUS

Vi har haft den store Glæde, at tre store Kursus i Efteraarsmaanederne har fundet Sted paa Højskolen.

Straks i Begyndelsen af August kom Jørgen Banke med „*Nordisk Samfund*“s Kongres til Fremme for Sprogforstaaelsen mellem de nordiske Fok, en vigtig Sag, der ligger i direkte Fortsættelse af vort nordiske Skolearbejde.

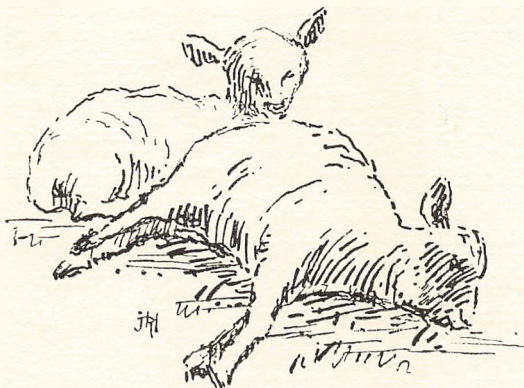
I Slutningen af August havde vi *nordisk Præstekonemøde*, samtidig med det nordiske Præstemøde i Roskilde. Til begge disse Kursus kom mange norske og svenske Deltagere, til det sidste flere finske, og begge Aabningsmøder blev transmitterede.

I Oktober havde vi endelig det „Instruktionskursus for Lærere“, hvorom vi fortæller i „Smaa Meddelelser“. Det var Amtsskolekonsulent Jensen, der havde faaet det i Stand, og i tre Dage blev der holdt Foredrag og Diskussioner om „levende Historieundervisning“, den danske, den sønderjydske og den nordiske Historieundervisning. Skolekonsulent Kaalund-Jørgensen sluttede af med en Paavisning af, hvordan den nyeste Skolelovgivning har muliggjort en helt ny Historieundervisning i Retning af den, vi paa Kursus'et arbejdede for.

Det, der mest har glædet os under dette Kursus, var, at vi for første Gang er kommet i Forbindelse med Folkeskolekredse i Frederiksborg Amt. Langt de fleste af vore Elever er jo Folkeskoleelever, og skønt Fri-skolen er Folkehøjskolens eget Barn, staar vi i stor Taknemlighedsgæld til Folkeskolens Undervisning for det Resultat, der naas fra Højskolerne.

Et Kursus helt for „vore egne“ var *Haandarbejdskursus'et*, der ogsaa blev afholdt i Oktober, og hvor vi saa mange af Lærerinderne fra de andre Højskoler.

C. P. O. C.

ELEV MØDET SOMMEREN 1939

Lørdag d. 8. og Søndag d. 9. Juli afholdtes Elevmødet paa Grundtvigs Højskole, Frederiksborg. Vejret var ikke det bedste, men med Undtagelse af nogle voldsomme Regnbyger Søndag Morgen holdt det sig dog nogenlunde.

Elevmødet i Aar var i høj Grad præget af den stadigt stigende internationale Spænding, og selv er jeg en af de mange, der er indkaldt til Sikringsstyrken.

Elevmødet indledes Lørdag Eftermiddag af Forstander C. P. O. C., hvorefter Lærer Juhre talte om Nederlagslinien i det danske Folks Historie.

Om Aftenen var der, med Henblik paa den forestaaende Lingiade i Stockholm, arrangeret Gymnastikdemonstrationer ved Fru C. P. O. C. og Frk. Rigmor Hansen, som repræsenterede henholdsvis den gamle og den nyere Tids Gymnastik.

Søndagen indledes med Morgengudstjeneste i Frimenighedskirken, hvor Forstander Christiansen talte om „det stadige“ ud fra en af Davids Salmer.

Derefter var der Generalforsamling i Elevforeningen, hvor Lærer Hede-gaard aflagde Beretning om Medlemsantallet og Regnskab.

Der er over 1500 Medlemmer i Foreningen. Den yder aarlig 500 Kr. i Elevunderstøttelse og raader desuden over Legatkapital, der kan give yderligere 250 Kr. til samme Formaal.

Bestyrelsen genvalgte, og der blev rettet en Henvendelse til Formanden, H. Hansen, om at fortsætte som Formand indtil videre. Anders Nielsen, Aalholm, valgtes som Revisorsuppleant, og endelig vedtoges det at yde Frederiksborgkredsen i København et Tilskud paa 50 Kr. for det kommende Aar. Kl. 12 begyndte Middagen i den nye festligt smykkede Gymnastiksal, som for første Gang var Rammen om et Elevmøde.

Under Spisningen blev der talt, bl. a. af den tidl. Forstander for Grundtvigs Højskole, Ernst J. Borup, Fru Johanne Begtrup og m. fl.

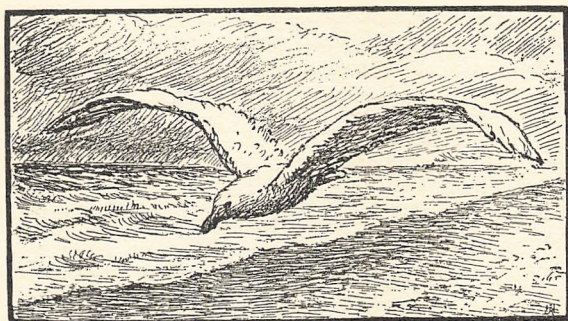
Senere paa Eftermiddagen var der Gymnastikopvisning paa Idrætspladsen, og Kl. 17 talte C. P. O. C. i Frimenighedskirken om „Sand og usand Fred“. Forst. pegede paa, som Højskolens Hovedopgave i disse Aar, at vise Livet i al dets Realisme (en Opgave, som Frederiksborg Højskole har forstaaet til Fuldkommenhed), og udtalte bl. a., at Grunden til de forrykte Forhold ude i Verden i høj Grad skyldes, at Kristendommen agtes ringe i store Dele af Europa.

Efter Aftensmaden opførte Eleverne Menuetten, og Kl. 21 opførtes Sommerens Skuespil „Aud den snarraadige“, forfattet af C. P. O. C. Dagen sluttede i den smukt illuminerede Have med Korsange under Ledelse

af Magister Grytter, og Deltagerne drog hjem efter et baade smukt og berigende Elevmøde.

Brandelev, d. 17. Oktober 1939.

Johs. Hansen.

Kære, gamle Elever. Som I ser paa Billedet, er Ruth og jeg nu „flyttet i Hundehus og gnaver Ben sammen“. Det foregaar i Ebberup Skole, som ligger ved Assensbanen og ved Landevejen mellem Assens og Faaborg. Da det jo ikke tegner til, at vi kan komme ud at rejse sammen til Sommer, foreslaar jeg, at I gør jeres Sommertur indenlands og ser lidt paa Sydvestfyn, som er et ganske kønt Hjørne af gamle Danmark. I saa Fald skulde det glæde os, om I kiggede ind til os. Dem af jer, der er her i Nærheden, vilde vi gerne indbyde til en Aften sammen med Hr. eller Fru Christiansen efter nærmere Aftale.

Glædelig Jul og mange venlige Hilsener.

Ruth og Rasmus Jeppesen.

S M A A M E D D E L E S E R

Elevmøder. I Oktober har jeg holdt Elevmøde paa Mors, i Februar og December i „Hjemly“ Højrup, Svendborg Amt. Paa Mors samledes vi i Haandværkerforeningen i Nykøbing. Trods Regn og Bilmangel var der 45 Deltagere fra alle Aargange. Tak fordi I kom saa talrigt. Det var dejligt at se Jer Morsingboer, jeg skal gerne komme hvert Aar, hvis det ikke bliver min Mand, der kommer. — Paa „Hjemly Efterskole“ hos min Fætter *Aksel Appel* var vi et stort Selskab, hvoraf 90 hørte os til. Det passer saa godt at samles paa en Skole, og vi er glade for, at vi maa blive ved at komme der. Det ligger saa godt for en Mængde gamle Elever. Kan vi ikke faa noget lignende paa andre Egne, men det skal ordnes i god Tid?

Efteraarsmødet blev p. G. af Indskrænkningen i Bilkørslen kun afholdt Søndag den 10. September. Biskop *Rosendal* og C. P. O. talte om vort Forhold til de store Begivenheder, og om Aftenen holdt *Vagn Christensen* Foredrag om Per Henrik Ling og Lingiaden med Lysbilleder. Da den sønderjydske Gymnastikturné bortfaldt, rejste Vagn Christensen i Stedet ud paa en maanedslang Foredragsrejse og talte om Per Henrik Ling og Lingiaden, mange Steder i hele Landet, fra Falster og fra Kollund til Mors.

Fra Historiestilene til Historielærerkursus. Tilslidst en Tak til alle de Elever, der har skrevet Stilene om „Vor Historieundervisning i Barneskolen“. Paa Grundlag af dem har jeg skrevet en stor Artikel i „Folkeskolen“ om dette Spørgsmaal, og den førte igen til at vi i Dagene 18.—19.—20. Oktober har holdt et Instruktionskursus i Historieundervisningen, som blev besøgt af Lærere og Lærerinder, mest fra Nordsjælland, men ogsaa fra Fyn og Jylland. — Det var en udmærket Hjælp, I gav mig gennem Jeres lange og oprigtige Stile. — Flere af Deltagerne talte om at tage Systemet Vi-Kan-Bogen op, og rejste afsted med Masser af vore Billeder.

Vore nye Lærere. Den norske Lærer i Vinter er Folkeskolelærer *John Molden*, som har været paa Lærerkursus hos os i Askov, den svenske er fil. cand. *Lars Englund* fra Äppelviken ved Stockholm. Som Landbrugslærer har vi i Vinter Landbrugskandidat *Hans Bruun*, Skads. Bibliotekar er i Vinter Frk. *Else Poulsen* Esbjerg. Sygeplejerske er Afdelings-Sygeplejerske *Kathrine Krogh* fra Aalborg.

Vi har i Sommer haft Besøg af Pastor *Hernes*, 1937, hans Frue *Brynhild*, som var hernede til Kirkemusikstævne. Til Elevmødet kom baade *Kerstin Berggren*, 1935, og *Faste Forfang*, 1938. Frk. B. har udgivet en udmærket, lille Bog om Flygtningsproblemet i Europa, paa „Verdandis Forlag“. Hun er nu Lærerinde paa Fornby Højskole i Dalarne og F. F. er blevet Forstander paa den første, norske Arbejderhøjskole ved Mjøsén. C. P. O. besøgte i Efteraaret *Krokann*, 1937-38, og *Berthe Nordrunn*, 1938-39. *Dyrvik* og *Berete*, 1935-36, besøgte os i Sommer med en dejlig Dreng, Torbjørn. De er stadig paa Lofotens Højskole. *Louise v. Hofsten*, 1937, gift med Mag. Erik Sandberg, besøgte os paa Bryllupsrejse. Hendes Mand er Lærer paa Sigtuna. *Carin Cederblad*, 1938, er stadig paa Sörängen.

Vore gamle, danske Lærere: C. *Bollerup Christensen*, 1936-37, er blevet gift og er nu Sognepræst i Sigersted ved Ringsted. — *Jan Neiiendam*, 1934-37, er stadig Lærer paa St. Jørgens Gymnasium; Sønnen Claus er nu 2 Aar; hvis I færdes paa Slotsholmen, møder I ham nok paa Vej til hans elskede Teatermuseum. — *Toft Andersen*, 1936-38,

besøgte os i Sommer. *Højstrup Jensen*, 1938-39, har været paa Husmandsskolen ved Odense i Sommer og har nu fundet sit blivende Sted paa Høng.

Elever i det nordlige Norden. *Eva* holdt Ferie efter Islandsturen i Gausdalen — vor særlige Dal i Norge og bringer herfra Hilsen fra gamle *Elever*. — Der havde *Anton Rasmussen*, 1938-39, Plads hos Gutorm Berge, gl. Askovit, og *Kirsten Aarøe*, 1938-39, var paa Framhaldsskolen hos Forstander Tordhol, mens *Anna Margrethe Haugaard*, 1935-38, var hos Sognepræst Sandberg, *Berghlot Nordal*, 1936, er nu gift med Evas Bror, Sv. Haugaard. De er Lærerfolk paa Vraa Højskole i Vendsyssel. *Gunhild Østerlund*, 1938-39, har haft Plads i Dovre hos Sognepræst Skaare, hvis Frue Sigrid Stauri var Lærerinde i 1934-35. *Else Pilegaard*, 1937, har været i *Aslaug Brandts* Hjem paa Ejdsvold. *Anna Kristensen*, Bering, 1936, og *Else Nielsen*, 1938, har været hos Forfang paa Torshus Højskole i Orkladalen. *Gunhild Grekarisdottir*, 1939, er ogsaa i Norge.

To Sommerpiger, 1939, cyklede hjem med *Hjerdis Takle* til Stavangereggen, *Hilda Fogh* og *Gerda Andersen*.

Kitty Hansen, 1937-38, har været et Aar i Stockholm, og *Anna Bech*, 1938, har haft Plads paa Sörängen Højskole i Smaaland. *Oda Nielsen*, 1938, har været Elev paa *Sigtuna* Sommeren 1939.

Kristian Nielsen, 1938-39, har været i Finland hos Ingeniør Westerlund paa Store Kroknäs ved Borgå. Han besøgte os paa Hjemvejen og kunde, ligesom *Kitty* tale fuldstændig svensk.

Inga Thorkellsdottir, 1938, som stadig har holdt Forbindelse med os, tog imod vore Islandsfarere som besøgte hendes Hjem i Reykjavik. Hun var stadig den samme straalende Pige. Hun har Plads paa et Apotek i Akranæs og sender Hilsen til Kammerater fra 1938. Det samme gør *Dana* fra Scoresbysund. *Johanne Høeg*, Julianehaab, 1937, er stadig paa Vejle Seminarium.

Hans Højte og *Nina Larsen*, 1938-39, har faaet stort, svensk Stipendium og er der for *Elever* paa Jakobsberg Folkhøgskola ved Stockholm i Vinter.

Paa Arbejde i Sydslesvig. *Oda Nielsen*, Sygeplejerske 1938, har siden arbejdet i Sydslesvig. I Flensborg Avis finder vi følgende:

Oda Nielsen blev modtaget med spændt Forventning, thi alle vidste, at et stort Arbejde forestod hende. Hun fulgte sit Kald med Interesse og Kærlighed. Ligemeget, hvorledes Vejret var, behøvede ingen at kalde forgæves. Hun var en velset Gæst i alle vore Hjem, som ligger spredt paa Landet ude omkring Flensborg. Aaret, der svandt, har sikkert været lærerigt for *Oda Nielsen*, men for Sydslesvigerne blev hun Symbolet paa meget af det, som vi sætter Pris paa hos Landsmænd. — Hun var en Solstraale for de syge. — Vi beklager dybt, at hun, som holdt af at arbejde blandt vore fattige Landsmænd, ikke kunde blive hernelde. *Oda* kom hjem, da hendes Opholdstilladelse udløb, men har ikke opgivet Haabet om at vende tilbage.

Paa Arbejde i Nordslesvig har flere af vore „gamle“ været, bl. a. *Harald Østrøm*, *Gunmar Dyrvik* og *Johannes Hansen*. *Anders Olsen* er der endnu.

Paa Askov i Vinter er som „første Aars Elever“ *Gerda Børsting*, 1929, *Grete Jørgensen*, 1937-38, og *Aksel Egelund*, 1937-38. Som „andet Aars Elever“ *Mary Hansen*, 1937, og *Aksel Nielsen*, 1936-37.

Kirsten Nielsen, 1935, er gift med Mejeribestyrer Harald Hansen, Nørup, Vejle, og har en Datter Else Margrethe.

Jens Peter Larsen, 1938-39, var vor Havekarl i Sommer, og *Elin Møller*, Lomborg, og *Marie Lund*, begge 1939, er blevet her som Hjælpere. Vi har stadig *Katharine Larsen*, 1935, som Privatstuepige.

Tak for Gaver. Vinterskoleeleverne forærede Skolen tre nordiske Flag til den nye Gymnastiksal. Præstekonekursuset sidst i August gav Marg. C. en Bordklokke af Malm med indstøbte, nordiske Sølvmønter. „Nordisk Kursus“ i samme Maaned gav Biblioteket Dan Andersons samlede Værker.

Husk Frederiksborgkredsen i Kbhvn., der samler gamle Elever i „Grundtvigs Hus“. Meld Jer til Frank Thyrsted, Søndre Boulevard 87, Kbhvn. V., naar I kommer til Kbhvn.

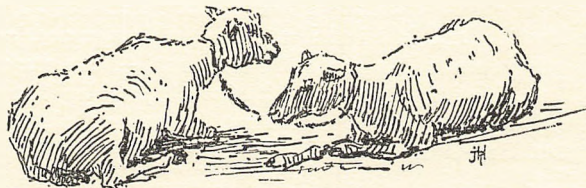
TIL MEDLEMMERNE AF ELEVFORENINGEN

Medlemsbidrag 2,50 Kr. indbetales sammen med det i Aarskriftet indlagte Giro-Indbetalingskort — der ikke frankeres — til Postbud eller Posthus senest inden 1. Februar. Sker det ikke, indkræves efter den Tid Beløbet med Tillæg af 30 Øre pr. Postopkrævning. — Vær saa venlig at notere paa Bagsiden af Kuponen til venstre Adresseforandringer o. a. Oplysninger, som kan tjene til Retledning af senere Forsendelse.

Meddelelse ved Kort eller Brev om *Adresseforandring*, *Navneforandring*, *Udmeldelse* o. l. sendes som hidtil til undertegnede, og vær da saa venlig at notere Aargangen, da De var her, og Deres daværende Adresse.

Venlig Hilsen med Ønsket om en glædelig Jul og et godt Nytaar.
„Solbrink“, Ullerød pr. Hillerød, i December.

Jens R. Hedegaard.

ELEVLISTER

Elever, Sommeren 1939.

- Andersen, Bodil Løje, Kærnemosegaard,
pr. Frejlev.
- Andersen, Dagny, Lyngby, Sporup St.
- Andersen, Dorte, Tharup, Hurup.
- Andersen, Elise Aagaard, Killerup,
Odense.
- Andersen, Gerda, Eskelund, Brørup.
- Andersen, Gudrun, Gimlinge, Flakke-
bjerg.
- Andersen, Herdis, Sandbjerggaard,
Hjortsvang.
- Andersen, Kirstine, Ærtebjerggaard,
Oure.
- Andersen, Olga C., Sletten, Humlebæk.
- Andersen, Stine, Ørnsholt, Vonge.
- Bertelsen, Astrid, Brundby, Samsø.
- Bertelsen, Hanny, Brundby, Samsø.
- Brandenburg, Anna, Helgenæs, Knebel.
- Bruun, Karen, Østerby, Fejø.
- Buhrkal, Eli, Øster-Lindet, Sdj.
- Bundgaard, Bodil, St. Lyngby, Ølsted.
- Christensen, Anna, Fitting Krat,
Vorbasse.
- Christensen, Asta, Rudme.
- Christensen, Edith, Fitting Krat,
Vorbasse.
- Christensen, Ellen Marie, Grønvang,
Tjæreborg.
- Christensen, Esther Sidelmann, Stevnbø-
gaard, Staun, Sebbesund.
- Christoffersen, Ingrid, Adamsgade 30,
Odense.
- la Cour, Gerd, Rolighedsvej 11,
Birkerød.
- Drustrup, Anna Dorthea, Hjerimitslev.
- Fogh, Hilda, Ingerslev Mølle, Trane-
bjerg.
- Frederiksen, Anny, Humlebækgade 3,
København.
- Frederiksen, Bodil, Gerlev, Frederiks-
sund.
- Friis, Elna, Blære Hede.
- Friis, Rigmor, St. Boutrup, Nr. Felding.
- Gram, Christine, Rydbjerggaard, Mar-
strup.
- Gress, Rita, Chr. IX. Gade 10, Kbhvn.
- Gundersen, Signe, Østerbølle pr. Aale-
strup.
- Hansen, Anna Elise, Ladby, Næstved.
- Hansen, Anna Margrethe, Fjelstrup.
- Hansen, Dagmar Adriansen, Istedvej,
Kolding.
- Hansen, Elly Gade, Røjle Skov, Strib.
- Hansen, Gerda, Hejrede, Sakskebøing.
- Hansen, Karen Margrethe, Askov,
Vejen.
- Hansen, Line, Starup, Tofterup.
- Hansen, Marie, Skellerup, Ullerslev.
- Hansen, Nanna Kragh, Randers.
- Hansen, Thora Nordvang, Øster-Lindet,
Sønderjylland.
- Hellerup, Esther, Hellerupgaard,
Ravnstrup.
- Henriksen, Elly, Hanning, Sædding.
- Hentze, Siborg, Skopen, Færøerne.
- Holm, Inger, Madbjerggaard, Samsø.
- Hovendal, Else Marie, Østrup, Otterup.
- Hyldeg, Marianne, Tødsø, Mors.
- Højgaard, Else, Tødsø, Mors.
- Højte, Anna Margrethe, Hanevadsholm,
Skovlunde.
- Haahr, Hilda, Bjaldrup, Gaarde.
- Iversen, Annie, Tønnesvej 31, Kbh. S.
- Iversen, Karen, Junget, Røslav.
- Jansen, Janne Aas, Fæster, Skjern.
- Jensen, Inge Agnethe, Yderby, Nykø-
bing Sj.
- Jensen, Lydia, Barde, Herning.
- Jensen, Margrethe Schelde, Kongsbjerg-
gaard, Lunderskov.
- Jensen, Marie, Vester Hæsingø.
- Jøppesen, Anna, Hee.
- Jøppesen, Marie, Landerslev, Krogstrup.
- Johannsen, Sinne, Sejlflod.
- Knudsen, Gunhild, Rabølle, Sdr. Aaby.
- Knudsen, Ingrid, Varde.
- Kobæk, Johanne, Tødsø, Nykøbing M.
- Krogh, Petra, Vejrhøjgaard, Vilsted.
- Kronborg-Kjær, Else, Nørhave, Vust.
- Kristoffersen, Kirstine, Haastrup.
- Kulmbak, Hansine, Kærbølling, Rejsby
St.

- Kulmbak, Kristiane, Kærbølling, Rejsby St.
 Lade, Inger Marie, Sønderbæk.
 Larsen, Elly, Erslev, Mors.
 Larsen, Esther Holst, Glamstrup, Redsted, Mors.
 Larsen, Gudrun, Erslev, Mors.
 Larsen, Karen, Abelonelund, Strib.
 Larsen, Ruth, Gammelkjær, Fejø.
 Lauesgaard, Karen Margrethe, Simmersted.
 Laursen, Bodil, Buddum, Skelund.
 Ledet, Herdis, Løkken.
 Lienggaard, Grete, Frøslev, Padborg.
 Londahl, Karen, Toftlund.
 Lund, Marie, Østermarken, Rødding.
 Lund, Ruth, Sandefjord, Norge.
 Lund, Thyra, Østermarken, Rødding.
 Madsen, Else, Østrup, Lervang.
 Madsen, Gunhild, Grækarisdöttir, Kvivig, Færøerne.
 Madsen, Karen, Kænhavegaard, Staaby.
 Mark, Maria, Erslev, Mors.
 Meyer, Arnbjörg, Vinderen, Oslo, Norge.
 Midtiby, Marie, Videbæk.
 Mikkelsen, Bodil, Grejs.
 Mogensen, Hedvig, Lyng.
 Mortensen Marie, V. Hjermitslev.
 Mølbæk, Stinne, Vust.
 Møller, Elin, Lamborg, Ramme.
 Møller, Kathrine, Killerupgaard, Odense.
 Munkesø, Henny, Eskildstrup, Pederstrup.
 Nesager, Ingrid, Tømmerby, Frøstrup.
 Nielsen, Asta Knude, Hjarup, Kolding.
 Nielsen, Esther, Naaby, Herlufmagle.
 Nielsen, Kirsten Fabricius, Skjoldmosegaard, Skibby.
 Nielsen, Marie, Fannerup, Kolind.
 Nielsen, Ragnhild, Hurup.
 Nissen, Annie, Askov, Vejen.
 Nørrelund, Margrethe, Baaring, Asperup.
 Nørgaard, Alice, Bredgade 29, Pandrup.
 Nørgaard, Hedvig, Ovtrup, Mors.
 Offersen, Gerda, Sdr. Dølgaard, Strande.
 Olsen, Anna Rosenkilde, Elholm.
 Olsen, Dagmar, Uhre, Ikast.
 Olsen, Edith, Milnersvej, Hillerød.
 Olsen, Karen, Gimlinge, Flakkebjerg.
 Olsen, Sofie, Fuglefjord, Færøerne.
 Petersen, Anna Skov, Krarup, Tistrup.
 Petersen, Henny, Jægerspris.
 Petersen, Ida, Gesten.
 Petersen, Inger Marie, Tornemark, Sandved.
 Petersen, Johanne, Mørke.
 Petersen, Karen Margrethe, Stenum pr. Brønderslev.
 Poulsen, Anna Marie, Vrøgum.
 Rasmussen, Asta, Fløjstrup, Beder.
 Rasmussen, Ida, Emmelev, Kappendrup.
 Reimerts, Helga, Hamburg.
 Rygaard, Helga, Marie Magdalene, Ryomgaard.
 Rykind, Gudrun Jensen, V. Linderup, Brønderslev.
 Sandahl, Eva Lunderoff, Drogstrup, Erslev, Mors.
 Sandballe, Anna, Kolby, Samsø.
 Sandfær, Sigrid, Tvis St.
 Schmidt, Anna Marie, Tranekærholm pr. Bække.
 Schultz, Johanne, Ballegaard, Vester Nebel.
 Simonsen, Inge, Højgaard, Storvarde.
 Straarup, Agnethe, Vorbasse.
 Svenstrup, Inga, Vinding, Sörvad St.
 Særslund, Dorte, Østrup, Otterup.
 Sørensen, Asta, Tødsø, Nykøbing Mors.
 Sørensen, Klara, Raunøbjerg, Guldager.
 Sørensen, Karen Højte, Lergaarden, Oure St.
 Takle, Hjørdis, Stavanger, Norge.
 Thomsen, Anna, Bækhuset, Oustrup St.
 Toft, Helga Sandahl, Tødsø, Nykøbing Mors.
 Ulriksen, Astrid, Løkkemarken, Uggerslev.
 Vej, Rigmor Christensen, Østerby, Tim.
 Vestergaard, Stense, Sønderkær, Hee.
 Vraue, Frida, Bøstrup, Højslev.
 Wind, Rosa, Dyrehavevej 14, Klampenborg.
 Øllgaard, Anna, Adsbølgaard, Ølgod.
 Østergaard, Anna, Engholm, Tvis.
 Aalborg, Kitty, Frejlev, Lolland.

Norsk og svensk Lærer:

Albert Haugsand, Torshus.

Lisa Törnquist, Kalix, Norrbotten.

Ialt: 140 Danske, 3 Færinger, 3 Norske.**Elever. Vinteren 1939-40.**

- Andersen, Aksel, Bøjehøjgaard, Pederstrup.
 Andersen, Frode, Karlby, Hornslet.
 Ascanius, Verner, Borbjerg, Holstebro.
 Brynjolf, Svend, Peter Bangevej 159, Frederiksberg.
 Buch, Svend Ove, Sørslev, Stubbekøbing.
 Christensen, Børge Ditlev, Lindbjerg, Randers.
 Christensen, Erik Ditlev, Lindbjerg, Randers.
 Christensen, Marius, Kaas St.
 Dalsgaard, Otto, Hvirn, Fur.
 Eliassen, Elisabeth, Hostrupsgade 43 b, Silkeborg.
 Flytkær, Jacob, Tiphede, Vilbjerg.
 Frølund, Thomas, Kæret, Herning.
 Fynboe, Hans Korsgaard, Hollandsbjerg, Ørsted.
 Færing, Gunver, Kalundborgvej, Holbæk.
 Haastrup, Hans Daniel, Diernæs, Faaborg.
 Hansen, Andreas, Augustenhoff, Nordborg.
 Hansen, Ejler, Vejlevej 19, Tarm.
 Hansen, Kaj, Ferslev, Skibby.
 Hansen, Laurits V., Jersøre Mark, Bøgsø.
 Holm, Ejnar, Vimstrup, Lintrup.
 Jessen, Hans Aksel, Næstved.
 Jørgensen, Arne, Ravndrup, Kværndrup.
 Jørgensen, Jens Verner, Birkede, Viby.
 Kiel-Nielsen, N. K. Lindegaard, Ødis-Bramdrup.
 Kirk, Børge Overgaard, Katrinelund, Ø. Assels, Mors.
 Kjær, Chr. Krarup Okkels, Snejbjerg, Herning.
 Korsgaard, Jens Kr. Erslev, Mors.
 Kortbech, Peder, Tødsø, Nykøbing M.
 Kristiansen, Sigrid, Vorbasse.
 Krogh, Ejner, Søby Mark, Hornslet.
 Krogh, Kathrine, Aalborg.
 Larsen, Karen Pinstруп, Hjaruplund, Hovslund.
 Larsen, Poul, Vredsløse, Næstved.
 Lillelund, Marie, Vorbasse.
 Loft, Jens, Fløjstrup, Beder.
 Lunden, Holger Grønborg, Dyrehavegaard, Kolding.
 Madsen, Hans Peder, Ennebølle, Snøde Langeland.
 Madsen, Carl Johan, Ollerup.
 Madsen, Mads Frederik, Gl. Ladegaard Hammelev.
 Madsen, Poul, Skovgaard, Rynkeby.
 Meyer, Poul Rathmann, Ferslev, Skibby.
 Moseholm, Knud, Moseholmgaard, Nr. Brøby.
 Nielsen, Aage, Slabækgaard, Kirkeby.
 Nielsen, Erik Chr. Vinderød, Frederiksværk.
 Nielsen, Folmer Anker, Lund, Rødvig.
 Nielsen, Frits Chr., Danstrup, Fredensborg.
 Nielsen, Gunnar, Uggeløse, Lyng.
 Nielsen, Jens P., Gørlev St.
 Nielsen, Knud Erik, Tveden, Sulsted.
 Nielsen, Svend Asger, Kværkeby St.
 Okkels, Frede, Birk Vestergaard, Herning.
 Olsen, Eskild, Bjørnstrup.
 Olsen, Niels, Gimlinge, Flakkebjerg.
 Ormestad, Olav Bentsen, Halse, Mandal Norge.
 Petersen, Dorthea, Borup, Brande.
 Petersen, Frede, Taarøie, Fakse.
 Petersen, Hans Mindegaard, Egholm Møllegaard, Kirkehyllinge.
 Petersen, Jens Gylling, Erslev, Hadsten.
 Petersen, Johannes, Thorsvang, Dalager.
 Petersen, Karl Schelund, Ferslev, Skibby.
 Petersen, Morten, Holme-Ølstrup.
 Poulsen, Else, Hyggealle 5, Esbjerg.
 Riis, Viggo, Køllergaard, Rø, Bornholm.
 Rusten, Olaf, Fiskåbygd., Norge.

Schacht, Michael, Ommestrup, Mørke.
 Simonsen, Hans Steffen, Vejleby,
 Skibby.

Søndergaard, Frederik, Erslev, Mors.
 Sørensen, Egon, Østerballe, Aalestrup.
 Thomsen, Frede, Hammergaard, Tørring.

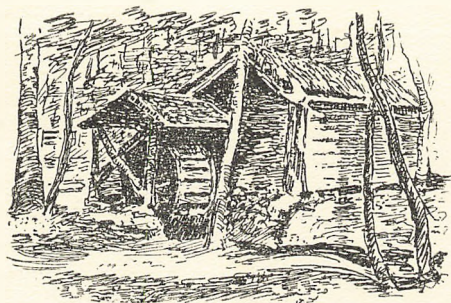
Vadgaard, Helge, Tammevisevej 41,
 Riesskov, Aarhus.

Vandborg, Aage, Gunderup, Vaarst.
 Vandborg, Erik, Gunderup, Vaarst.

Norsk og svensk Lærer:

John Molden, Trøndelag.
 Lars Englund, Äppelviken.

Ialt: 70 Danske, 3 Norske, 1 Svensk.

ELEVFORENINGENS AARSREGNSKAB 1938—39

INDTÆGT:

Beholdning fra 1937—38	485 Kr. 95 Ø.
Medlemsbidrag 1938—39	4112 « 98 »
Indvundne Renter	32 » 76 »
Andre Indtægter	10 » 00 »

Ialt 4641 Kr. 69 Ø.

Solbrink, Juni 1939.

Dags Dato har jeg gennemgaaet Regnskabet og fundet det overensstemmende med Bøger og Bilag.

Den 7. Juli 1939.

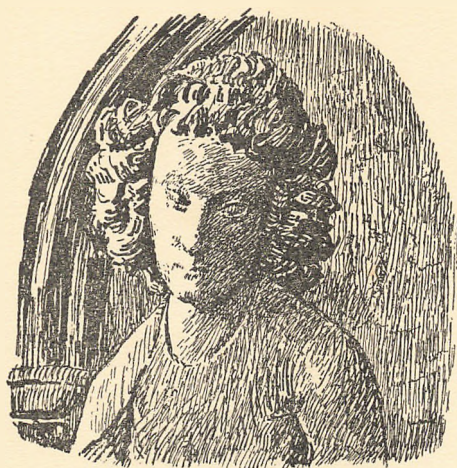
UDGIFT:

2200 Aarskr. Trykning	1366 Kr. 00 Ø
Tegninger	400 » 00 »
Andet Billedstof og Clicheer	306 » 00 »
Forsendelser og Opkr.	613 » 27 »
Elevunderstøttelser	500 » 00 »
Regnskabsførerens Løn	271 » 50 »
Kartotekkort og Ind- meldelsesblanketter	37 » 75 »
Rejse o. a. Godtgørelse	45 » 05 »
Andre Udgifter	12 » 45 »
Kassebeh. 1. Juli 1939	1089 » 67 »

Ialt 4641 Kr. 69 Ø.

Jens R. Hedegaard.

Svend Madsen.

HØJSKOLEKALENDER FOR NORDSJÆLLAND

FESTDAGE OG MØDER 1940

- Søndag d. 21. Januar: Maanedsmøde. Erik Appel taler.
- Søndag d. 4. Februar: Fastelavn. Nordsjællandsk Elevfest. Meld Jer og tag Sengetøj med!
- Søndag d. 11. Februar: Sønderjysk Afstemningsfest.
- Søndag d. 17. Marts: Forældredag, Maanedsmøde.
- Fredag d. 3. Maj: Aabningsmøde for Sommerskolen Kl. 19.
- Søndag d. 26. Maj: Askovsøndag. J. Th. Arnfred taler.
- Lørdag d. 15. Juni: Møde efter nærmere Bekendtgørelse.
- Sidste Uge af Juni: Musiklejr med offentlig Koncert.
- Lørdag d. 13. og Søndag d. 14. Juli: Elevmøde fra Lørdag Kl. 17 til Søndag Kl. 23.
- Søndag d. 21. Juli: Forældresøndag.
- 6.-7.-8. September: Efteraarsmøde.
- Søndag d. 3. November: Aabningsmøde for Vinterskolen.
- Søndag d. 17. November: Maanedsmøde.
- Søndag d. 15. December: Maanedsmøde.

